

quam utinam perspicue ac sufficienter exponere aliquando mihi contingat! Nunc *voluisse juvet* et communicato consilio meo periculum facere ejus exsequendi. Qui vero historiam hujus terminationis omnibus numeris absolutam et perfectam voluerit conscribere, is monebit: a tenui illam primordio et raro usu partim substantivo partim adjectivo progressam, habere primo sensum confirmativum, praecipue poetis quibusdam usitatum, deinde localem, maxime in gentilitiis, quorum ingens est numerus; porro eam significare aliquoties originem; sensim eam coepisse apud prosarios scriptores indicare utilitatem ad aliquid, et rursus rem substantia vel materia quadam aut totam aut certe aliqua ex parte confectam, ut panum et vinorum genera plurima. Docebit porro, apud technicos, maxime historiae naturalis et artis medicae peritos, eam terminationem propriam esse multis herbarum, lapidum et gemmarum nominibus, plerumque a coloris, structurae, odoris vel saporis similitudine impositis; interdum eam accipere significationem faciendi, atque etiam ejusmodi pauca non paronyma, sed verbalia apparere. Nec praeteribit, a similitudine externa nasci quodammodo significationem similitudinis internae, opinionum dico de rebus divinis vel publicis, ita ut jam sub imperatoribus Romanis inter sectas Christianorum ac deinceps media aetate inter monachorum ordines haud exiguus ejus derivationis usus et abusus fuerit. Ostendet denique, praeter multa singularia attentione digna in formatione nominum propriorum et appellativorum, praesertim vero compositorum, recentioribus et his nostris temporibus, quippe quae et scientiam naturae et mala humana magnopere auxerunt, ad denominandas et res naturales et morbos, praecipue inflammationes, mirum in modum increbuisse eum abusum, maxime in nominibus mineralium fingendis. Non negliget praeterea mutationem atque etiam diversitates significationis, quas nonnullae ejusmodi voces, e. gr. plantarum et lapidum nomina, per temporum ordinem subierint. Quae omnia qui bene profligaverit, me iudice perfecit rem ut difficilem atque arduam, ita utilem atque adeo necessariam ad grammaticae et linguae graecae historiam illustrandam. Nos quidem satis habebimus, si tam ampli aedificii fundamenta aliquatenus non sine consilio et industria jecisse eruditissimo cuique videbimur.

I. Significatio confirmativa.

§. I. Negari primum nequit, terminationem *—ίτης* et *—ίτις* nonnumquam videri **paragogen tantum sensu proprio carentem**, ita ut derivatum et radix idem significant. Apud Appian. Civil. IV, 106 legimus: *Γάγγας ποταμός ὃν καὶ Γαγγίτην τινὲς καλοῦσιν*; inde fit adj. *Γαγγητικός* (etiam minus recte *Γαγγητικός*, lat. Gangeticus); praeterea *Γαγγίτης* et *—ίτις* significat adjective: qui ex Gange vel ad Gangem est. *κολλυρίτης ἄρτος* apud LXX., ex falsa analogia orta vox, idem est quod *κολλύρα* vel *κόλλιξ* apud Hippo-nactem et Aristophanem (cf. Schleusn.). *βάσανος* lapis Lydius etiam dicitur *βασανίτης* ad similitudinem multorum lapidum; pro *μαργαρίτης* habemus etiam simplicia *μάργαρος*, *—ρον*, *—ρίς*. Lapis *ἀλάβαστρος* (et *—στος*) est etiam *ἀλαβαστρίτης* (et *—σίτης*) apud Plin., Dioscor. Mat. med. V, 152 (: *ὁ ἀλαβαστρίτης καλούμενος ὄνυξ*), Galen. ed. Lips. tom. XII p. 204 (ubi ejus usus docetur);²⁾ *σεληνήτης* et *—νίτις* etiam *ἀφροσέληνος* dicitur. *γῆ φελλίτις* etiam *φελλίς* est, *χρυσίτις* etiam *χρυσίς*; item Diosc. III, 111 dicit: *φυλλίτις, οἱ δὲ φυλλίς*, et IV, 150: *σησαμίτης, οἱ δὲ σησαμίς*; idem IV, 108 de fumaria: *καπνός, οἱ δὲ καπνίτης*.^{2a)} *Ἀκρίτις* nihil aliud est nisi *ἄκρον* vel *ἄκρα*, *ἀφρότις* piscis spumarius (Veneri sacer, qui etiam praeterea *ἀφρόνη*, *ἀφύνη* audiebāt) vocatur etiam *ἀφρός* (Athen. VI, 284). *ἤρυγγίτης* idem est quod *ἤρυγγος* et *ἤρύγγιον*, ap. Plutarch.; *βοῦνις καὶ βορνίτις* sec. Etym. M. *ἡ γῆ εἴρηται παρὰ τοὺς βοῦνους* i. e. *γεωλόφους*. *βωνίτης* ap. Callimachum (s. l. c.) eodem teste *σημαίνει τὸν βορκόλον, (βούτην)*. *ὄζαινιτις* idem est quod *ὄζαινα* polypus narium; *ἀνδρωνίτις* et *γυναικωνίτις*, rarius *—νίτις*, plane

²⁾ Etiam Blancardus in Lex. med. idem esse dicit, scil. speciem marmoris seu potius gypsei lapidis. Alii alabastriten dicunt duriozem, quum cultro secari non possit. Kühn. ad lex. Bl. I p. 56: „Alabastritem eundem esse cum onyche (Plinius XXXVI, 12) aliqui perperam contendebant.“ Hesych. *ἀλάβαστος*.

^{2a)} *λοχνίτης* autem et *λοχνίς* temere confunduntur. Cf. Schweigh. ad Athen. V, 205.

conveniunt cum ἀνδρῶν et γυναικῶν; δμοίτης est δμοίς, vox apud Cretenses usurpata sec. Steph. s. v. Χίος. κεραμίτης vel potius κεραμίτης, quod legitur ap. Plut. et Hippocratem, secundum Pollucem idem est quod κεραμῖς (cf. Tim. lex. 49); γεωργίτης invenitur pro γεωργός (Proleg. Stas. ap. Walz. VII, 45, fortasse nomen proprium Γεωργίτης); γυμνήτης sive γυμνήται etiam dicuntur γυμνῖται, ἀρχίμανδρος apud seriores plerumque producit in ἀρχιμανδρίτης,³⁾ δοκίτης idem est quod δοκός, docis ap. Apulejum, etiam δοκίας (Schaeff. Schol. Par. Apollon. Rh. II, 1088); uvae passae non solum sunt ὄμφακες, sed etiam ἀσταγίδες ὄμφακίτιδες ap. Diosc. eupor. II, 49. Hic etiam habet κηκίς ὄμφακίνη ib. et 61, sive ὄμφακίτης, galla omphacitidis (quae dicebatur optima, solida, parva), diversa ab ὄμφακίς, quam Paul. Aegin. III p. 97 explicat: τὸ κοῖλον, ἔξ οὗ ἐκπέφυκεν ἢ τῆς δρυὸς βάλανος, cupulam glandis quernae. Φρικωνίς Κύμη etiam Φρικωνίτις dicitur ap. Strab.; ἄμωμον (cum λιβανωτὸν conjunctum ap. Hesych.) explicat quodvis aroma purum, non vitiatum, secundum originationem; Diosc. I c. 81 rursus dicit ἄμωμίτην τὸν λιβανωτὸν πρωτεύοντα. μαρμαρίτης sec. suppl. Etym. Gud. (Sturz. p. XXXIII) est μαρμαρυγή ἐκ τοῦ ἡείθρου, propter fulgoris similitudinem. Ita etiam σύντεχνος et συντεχνίτης haud ita multum differunt, nisi quod hoc paulo magis monet, et hominem et ejus socium, utrumque esse τεχνίτην. Nautae navis publicae Atheniensis, quae nominabatur πάραλος, tum πάραλοι dicebantur, tum παραλίται. (Sigon. rep. Ath. IV, 5. Phot. 282 sq. Harpocr. s. v. Pollux VIII, 116. Hesych. s. v. Büekh. Oec. Ath. I p. 258). Praesertim in gentilitiis videmus similem paragonem: Ἀρκαδίτης ap. seriores pro Ἀρκὰς, Τεανίτης ap. Polyb. pro Τεανός, quod ex Latino sermone suscepit Steph., Ἐρυθρίτης in Cyrenaica, ap. Synes. (differt ab Ἐρυθραῖος inter Ioniae urbes), Γαβίτης pro Γάβιος ap. Dionys. Hal., Γραικίτης pro Γραικός, Ἀσκληίτης pro Ἀσκλος, Ἀδσονίτης pro Ἀῦσον, Χαονίτης pro Χάων et Δαννίτης pro Δάνιος, haec ap. Lycophr., et similia, quae collegimus in priore diss. §. 79. Ἀραγμίτης pro Ἀράγμιος Steph. dicit ἄμεινον; ita etiam habet Ἀσφαλίτις λίμνη, etc.

§. 2. Quum aliae linguae tum graeca haud ita certis finibus disjungit *adjectiva* a substantivis.⁴⁾ Itaque non raro voces in —ίτης et —ίτης idem significant cum terminationibus usitatis, primum cum —ός: γυμνίτης, κοινίτης Eustath., πικνίτης δῆμος ap. Comicum (quod alludit ad πικνὸν δ. et simul ad πνύκα sive πύκνα locum concionis, Equit. 42), λευκίτης et —ίτης, λεπτίτης κρηθή ap. Georon. ὄρφνίτης ab ὄρφανός per syncopen derivatum est ap. Leon. Tar. IX, 4;⁵⁾ ψαφαρίτης idem est quod —ρός. Ad adjectiva barytona —ός proxime accedunt nonnulla composita, ut: διπυρρίτης, ἐνορμίτης, συζυγίτης, praeterea μεσίτης, γῆ μεσίτης; etiam plura ad terminationem —ίος: ἐπιβωμίτης, ἐπιθαλαμίτης, ἐπικληροίτης,

³⁾ Ut Ἰταλός et Σικελός in Ἰταλιώτης et Σικελιώτης (Etym. Gud.), ἔχης in ἐχίτης, i. e. ἔχων, ὁ πλοῖσιος (Etym. M.), ἐκῆβολος in ἐκῆβέλης et ἐκατηβέλης (jam apud Hom., cujus generis compluria habet Etym. Gud.), γόης in γοήτης, χέρης in χερνήτης (Aesch. Prom. 893; χερνήτης γυνή jam ap. Hom. II. XII, 433, adj. χερνητικός), λιπερῆς in λιπερνήτης, ὁ λιπόμεινος ἔρνεων (sec. Etym. M., aliter sec. Etym. Gud.); ἀλθαίτης ῥίζα τις (sec. Etym. M., scil. ἀλθαία), μωλίτης pro μῶλιος (Timo Phil. sill. ap. Diog. L. VII, 170; cf. Jac. Anthol. Pal. 704), πρεσβότης pro πρέσβης compluribus casibus. De similibus cf. Lobeck. prol. pathol. p. 369. 373.

⁴⁾ E. gr. ἀνήρ νεανίας Hom. Od. X, 278. XIV, 524; item παῖς νεηνίης Herod. VII, 99. πηγὴ παρθένος Aesch. Prom. 612. τριήρης παρθένος Arist. Eq. 1302, ubi vid. Valck. Hippol. 1005. Wern. Tryphiod. p. 326. Schaeff. Schol. Par. Ap. Rhod. IV, 269. θεός πατριώτης Bacchus dicitur a Plutarcho, atque etiam ἔπποι πατριώται. Notissima sunt exempla ἀνήρ Πέσης, γυνή Λάικα etc. Ita etiam usurpatur πνευματίας pro —τικός, πονήτης pro —νιμος, σκιατροφίας pro —τραφής, συνδεσμώτης pro —μος, συνεννίτης pro —νος, et πωγωνίας ἀστήρ nihil aliud est nisi stella, quae etiam πάγων nominatur. Ad nostram disquisitionem maxime facit ἄνθρωπος ὀδίτης, quod jam ap. Hom. legimus.

⁵⁾ ὄρφνίς, quae quasi media vox videri possit inter illas, signif. vestem lugubrem; ὄρφανιστής (quod mirum) apud Soph. Aj. 522 est tutor orbium, ὁ τοῖς ὄρφανοῖς τρέγων sec. schol., quamvis verbum ὄρφανίζω ap. Pind. et alios significet: orbum reddere, orbare.

ἐπικτηνίτης, παραγαλιλίτης, παραξονίτης, παρωκεανίτης, παραχελωίτης, παρηονίτης γλήνης Anthol., παρεσχαρίτης Eustath., ἀμαξοβιίτης, ἀκρολοφίτης al.; simplicia: ἀκίτης (= παράκτιος), βυθίτης et —ίτης, ζεφυρίτης, λειμωνίτης, νηίτης, πελαγίτης, σκοτίτης, τυμβίτης (= ἐπιτύμβιος). Ad terminationem —αίος accedunt: κρηνίτης δρόσος, κρουνίτης, παγωνίτης (= —ιαίος), ἠαχίτης; tum περαίτης sensu magis substantivo,^{5a)} quorum simile est ἀγελίτης pro —λαίος. Porro ad —εῖος: κωνίτης βοά, χαρωνίτης, et similia Νεμειήτης, βορεῖτης pertinens ad masc. βόρειος⁶⁾; κτανίτης consonat cum κτάνεος, μαρμαρίτης et πορφυρίτης cum —ρεος. Pro terminatione —ικός in usu sunt καβειρίτης, ληναίτης, νομαδίτης, παλαιστρίτης, ποιμνίτης (κύων, ὑμέναιος), σκηνίτης (et σκηνήτης), σφαιρίτης, φρυγανίτης; — pro —ινος: πρασίτης, πυργίτης, ψαμμίτης; — pro —ύς fem. εἶα: τραχωνίτης; — pro —ώδης: πλακίτης et —ίτης. Porro χαμίτης idem est quod χαμηλός, et πολῖται θεοὶ sunt πολιοῦχοι.

§. 3. Interdum tamen aliqua **vis confirmativa** (ἐνέργεια paene dixerim Aristotelica) perspicua est in derivatis per term. —ίτης. Ita μακαρίτης ap. Aesch. Pers. 632 et Tim., μακαρίτης ψυχὴ ap. Aristoph. (et ampliore forma τρισμακαρίτης) dicitur de mortuis, maxime de nuper defunctis, cf. Bendl. Phalar. p. 9. Theocr. II, 70; creberrime haec vox obvia est ap. scriptores Christianos, cf. Ruhnck. Tim. p. 59. Αἰτωλίτης non tantum Aetolus est, sed etiam Aetolorum parti vehementer adhaerens, nisi forte rectius Αἰτωλιστής verbale legendum est ap. Steph. ἐρημίτης (una cum ψευδερημίτης) non solum est ἐρημος, sed magis conditionem hominis solitarii, quam sibi elegit, exprimit; idem erit dicendum de αὐτός, ipse vel solus, et αὐτίτης ap. Aristoph. Etiam ἐρμαίτης ap. Lycophr. 618 non tantum ἔρμα est, sed clarius significat lapidem grandem, quo utuntur pro saburra. πεζίτης magis substantive usurpatur quam πεζός, ad analogiam aliarum vocum ὀπλίτης etc.; κρατερίτης est λίθος κρατερός, (praedurae naturae, Plin. XXXVII, 154); ἐπαλξίτης (λίθος) non tantum ἐπαλξις in universum est, sed lapidem signif. ad propugnaculi altitudinem tutandam positum. μεσίτης est sec. Etym. Gud. ὁ μεταξὺ δύο ὄν, καὶ σημαίνει τὸν μεσάζοντα. κεφαλίτης signif. lapidem, qui quasi caput aedificii est,⁷⁾ ἐνορμίτης est homo portum feliciter tenens, ἐνορμος res semper in portu obvia; σμυρίτης est lapis, σμύρις tantum res; aequae differunt σμῆκτις et σμηκίτης^{7a)}; μαργίτης est certus homo stupidae mentis, imo nomen proprium, μαργός tantum appellativum; similiter se habet ἰδρίτης, νευρίτης (nervosus), λαρυγγίτης (gulosus); ἀκρολοφίτης est incola ἀκρολοφίας, quum ἀκρόλοφοι (πέτραι s. πρῶνες) terrae potius qualitatem indicent. ἑξίτης (Cous in talorum jactu) senarium numerum proprie significat in uno tali latere conspicuum.⁸⁾ Neque ὄζαινίτης vel —νίτης plane congruit cum ὄζαινα, sed tantum cum una ejus significatione. Etiam δαίτης ap. Erotian. (nisi forte rectius legitur δέιτης) majorem taedam significat quam δαῖς, δάς.

§. 4. In universum igitur contendimus, terminationem —ίτης vocabulo principali adjicere aliquam confirmationem, vel certe ejus sensum ratione magis absoluta et perfecta exprimere. Unde fit, ut ea **multas compositiones** cum praepositionibus vel radicibus nominalibus, quibus sensus vocis accuratius modificari possit, **omnino non permittat**. Ita *nulla* est, quae incipiat per καλλι—, καλο—, κακο—, ἴσο—,

^{5a)} Schol. Arist. Av. 823, μεγαλιπόρος, mercator advena. Temere Casaub. ad Athen. VI, 238 corrigebat περιλαλητής.

⁶⁾ Βορεῖτης autem subst. significat filiam Boreae, = Βορεάς. — ὑαλίτης non idem est quod ὑάλειος vel ὑάλινος, (quod signif. vitreus, Lob. Phryn. 309), sed potius: ad vitrum faciendum aptus, cf. §. 20.

⁷⁾ Lexica habent κεφαλίτης, Hesych. — λήτης, v. Lob. Phryn. 700. Hemst. Plut. p. 392. κεφαλιώτης contra est dux, Gallice *le chef*. — Etiam ἐνορμής scribitur minus recte.

^{7a)} Steatites, cimolia, marga fullonum saponacex. Pollux VII, 40. X, 135.

⁸⁾ Male Passovius olim explicabat: ein Würfel mit der Zahl Sechs; rectius: der Wurf Sechs.

μεγαλο—, ⁹⁾ μικρο—, νεο—, ὄρθο—, παν—, παντο—, πικρο—, ποικιλο—, πρωτο—, φιλο—, cum εὐ— tantum ἐυδρέειτης (pro ἐυδρέοος, ἐυδρέης, v. infra §. 24), cum ἡμι— tantum ἡμιλοχίτης et ἡμιονίτης, quae non syntheta sunt, sed parasyntheta; nulla praeterea per κατα—, προς—, ὑπερ—, ὑπο—, per περι— nulla nisi: περικίται, quae est aliter cusa (§. 24). — Notandum videtur etiam, interdum voces per —ίτης terminantes adjective tantum usurpari, ut σκήιτης, doricè σακίτας ap. Theocr. pro delicatus, scil. in stabulo nutritus; σπηλαίτης in caverna habitans ¹⁰⁾. Rursus quaedam derivata in —ίτης nusquam obvia tamen a se formant adjectiva: γανλιτικός (etiam γανλικός), καταρῥοϊτικός (et —ροϊκός), quibus accenseri possint multa Africanarum et Hispanicarum gentium nomina in —itanus, —itania etc. terminantia. Taliū adjectivorum numerus in universum praeter gentilitia haud ita magnus est, ut πολιτικός et comp., χωριτικός, ὀπλιτικός, φαλαγγιτικός, θρανιτικός, τραπέζιτικός, σωριτικός, Ἀρειοπαγιτικός, Ἀβδηριτικός (—κὸν signif. ineptias, Cic. ad Att. VII, 7), Συβαριτικός luxuriosus ¹¹⁾; praeterea nonnulla, quae homines morbis correptos dicunt, ut ἀρθριτικός, φρενιτικός, πλευριτικός, περιπλευριτικός, νεφριτικός, quae apud medicos leguntur (cf. §. 9). Adverbia ejus originis praeter πολιτικῶς et χωρικῶς (Xen. Cyr. IV, 5, 54) vix invenias. ¹²⁾

II. Significatio localis.

§. 5. Personam vel rem inesse rei, saepe terminatione —ίτης exprimitur, ita tamen ut consuetudo simul indicetur: Πὰν βοννίτης Anthol. (collium amans), τριοδίτης (vagabundus), φυλακίτης (captivus), κόγχη ἀμαθίτης ^{12a)}, ψαμμὸς βυθίτης ¹³⁾, ἐστία δωματίτης Aesch., νύμφη δεινδρίτης, κρασπεδίτης (ultimus), κυψελίτης ζύπος (sec. Etym. M. ὁ ἐν τῷ ὄτιω φνόμενος), λιβανίτης κέδρος ^{13a)}, λειμωνίτης, λιμενίτης φνκίς, similiter λιμνήτης (paluster), πικνίτης δῆμος, (ὁ ἐν τῇ πικνί, v. supra), ῥαχίτης et ψοίτης μυελός, στεγίτης (domesticus), στηλίτης (in columna stans, et saepius: debitor aerarii publici) ¹⁴⁾, τρωγλίτης (hirundo maritima, in saxorum foraminibus habitans), τυμβίτης λᾶας Leonid., etiam τυμβίτης ap. Lexic., μυλίτης λίθος, νηίτης στρατὸς Thuc., χαλινίτης, τεμενίτης, (etiam Apoll. cogn.), πελαγίτης, νησίτης ¹⁵⁾, ἀσίτης Soph. fr. ¹⁶⁾, γηίτης et γήτης, (Soph., Hesych., etiam nomen pr. Γείτας, Λιογείτας), et ap. Etym. M. γαίται, οἱ γεωργοὶ, ἀπὸ τῆς γαίας; ἐδρίτης explicatur verna, = οἰκίτης, (ut et ἀγλίτης vox obsoleta in Etym. M.), tamen idem gramm. addit: ἐδρίται (sic) οἱ οἰκέται, ἀπὸ τοῦ καταφεύγειν εἰς τὴν ἐσίταν. ἐρκίται sunt servi in agris degentes, fortasse in arctiore custodia habitī, (Athen. VI, 267). καλαμίτης est rana viridis,

⁹⁾ Excipio tantum μεγαλοπολίτης et nonnulla alia ejusdem originis, de quibus v. infra §. 29.

¹⁰⁾ Similiter ἀντριάδες νύμφαι.

¹¹⁾ e. gr. Συβαριτικὴ τράπεζα, Athen. I c. 46.

¹²⁾ Fortasse non absolum est commemorare et comparare illa pseudo-patronymica in —ίτης, quae et ipsa simplicium vocum vim arguentia maxime apud comicos leguntur, ut κοιρανίτης (Soph.), δυσμενίτης, εὐμενίτης, δραπειδίτης, ἐρμοκοπίτης, ἡμερίτης, κλωπίτης, κρανασιδίτης, μισθαρχίτης, οὐρανίτης, ἑδομαλίτης, σπονδαρχίτης, στρατωνίτης, φθειροκομίτης, χρεωκοπίτης, et quae Athen. IV, 162 habet. Similiter Jasius ap. Callim. hymn. Art. 216 dicitur Ἀρχασίτης, non Ἀρκᾶς (cf. Apollod. III, 9, 2); Steph. illud dicit ab hoc formatum pro Ἀρχασίτης διὰ τὸ κακόφωνον; at eandem cacophoniam habemus in Μεγαμυιδίτης, Hymn. Hom. Merc. 100. cf. Steinke de patronym. gr., progr. Elbing. 1850.

^{12a)} Athen. III, 83. Non ab Ἀμαθοῦς, foret enim analogiae contrarium. v. Schweigh.

¹³⁾ In Etym. M. falso derivatur a radice inusitata βυθίς, rectius a βυθός = βάθος. Toup. opusc. I p. 152.

^{13a)} Apollin. ps. 91 v. 23. Cf. Lob. Phryn. 188.

¹⁴⁾ cf. Böckh. Oec. Ath. I p. 418, ubi illud nomen desideratur. Praeterea Etym. Gud. derivat στηλίτης (unde στηλιτεύω, τὸ θριαμβεύω?) a στηλή, ὃ σημαίνει τὸν λίθον τὸν ἐν τῇ κεφαλῇ κείμενον (?) τοῦ τεθνεώτος.

¹⁵⁾ Steph. νησίτης derivat a νῆσος, contra νησιώτης a νῆσιον, cui significatio obstat; illud enim magis adjective dicitur de eo, qui (vel quod) est in insula, hoc substantive de ejus incola.

¹⁶⁾ ἀσίτης et ἀστικός dicitur pro ἀστυής, ἀστυκός, quod sono alludens ad voces obscenas ferri non poterat; neque opus est cum Steph. recurrere ad ἀστός. Cf. Bremi ad Lys. π. δημ. ἀδικ.

in calamo degens (Plin. XXXII, 24), etiam *καλαμαῖος* dictus¹⁷⁾; *καλαμίτις* rursus (et *καλαμαία*) est insectum, scil. mantis religiosa s. oratoria; *καλυβίτης* est incola tugurii, Strab., et similia sunt *σκηλίτης*, *σπηλαίτης*, *ὠκεανίτης* alia, quae et ipsa adjectivo sensu usurpantur.

§. 6. Praecipue **habitorem loci** significat haec terminatio: *ἀγροίτης* rusticus, agricola¹⁸⁾, *χωροίτης* eodem sensu, Aesch., Soph., *πολίτης* cum sexcentis parasynthetis, quae hic enumerare longum est; (etiam concivis, Herod. I, 120. Athen. IV, 184. 231. Galen. XI, 193 etc.); *σεληνίτης*^{18a)}, *ἀκίτης*, *αἰγιαλίτης*, Anthol., *πυργίτης σιρουθός*^{18b)}, *σιηλίτης*, *στυλίτης*, *δενδρίτης*^{18c)} et alia. His similia sunt: *ἀδλείτης* et *ἀδλήτης* villicus (*ἀδλήτης* tibicen), *ὄρειτης* et *ὄρειώτης*, *παρωρειτης*, *κωμήτης* et quae sec. Grammaticos idem valent, *οἰάτης*, (ion. *οἰήτης*), et *ἀγυιήτης* (Etym. M.); tum *βοννίτης*, *σκοπιήτης* (propius accedens ad sensum faciendi), *λοφιήτης* de Pane, (ut *πολιήτης* ap. Hom. et Herod.), *ἠπειρώτης*, *Πηλιώτης* et multa pridem proposita. Aliter se habet *περικίτης*, quod Etym. M. explicat *ὁ κτίστης*¹⁹⁾. — [Gentilitia denuo hic recensere superedemus, ut quae ordine derivationis disposita prior dissertatio exhibeat.]

§. 7. Inde fit, ut nonnumquam haec terminatio **officium quoddam sive negotium quotidianum in certo loco** exprimat: *τριηροίτης* et *—ρείτης* nauta longae navis, (Herod. V, 85), *σκαφίτης* remex et gubernator, *θρανίτης*, *ζυγίτης*, *θαλαμίτης* (remex supremi, medii, infimi ordinis)²⁰⁾, *παραλίτης* nauta navis parali, *θνωροίτης* argentarius, *Ἀρεοπαγίτης*²¹⁾, *ὀδίτης* Hom., Soph. al.²²⁾, *κηνίτης* opilio²³⁾, *πυλαίτης* janitor, unde *Πυλαίτης Ἀθήνη*, *σκηλίτης* (et *—νήτης*) histrio, *κοιτωνίτης* Galeni aetate cubicularius, *γηροκομίτης* ap. Tzetz. chil.²⁴⁾, *τραπεζίτης* (etiam ap. Plin. trapezita) argentarius ad mensam sedens, et similia: *πυροίτης τὴν τέχνην* Lucian., *πυροίτης* calefactor et minister telegraphiae per ignes exercendae, imo *Λαιροίτης* sacerdos Proserpinae Dairaë, deinde *κασωροίτης* et *σειγίτης* meretrix in lupanari quaestum faciens, *λεσχηνήτης* paulo liberius dictum (v. §. 24), et *ἐλαίτης*, quod inferiore aetate cum *ἐλαϊστής* confusum videtur²⁵⁾. A *τραπεζίτης* distinguendus est *τραπεζεῖτης κύων*, derivatus ab altera illius forma *τραπεζεῖς*²⁶⁾. Acciri huc etiam possunt *ιερείτης* et *βαλανεῖτης*²⁷⁾, quae a loco derivata negotium significant in eo loco faciendum; imo fortasse etiam *ἀλείτης*, erro, ab *ἀλέα*, *ἄλη* derivandum, (§. 24).

17) Etiam heros Atticus, ap. Demosth. XVIII, 129. XIX, 249.

18) Apud Steph. al., aeolice *ἀγροίτης*; praeterea etiam invenitur forma *ἀγρότης* ap. Hom., Anthol., Etym. M., *νύμφη ἀγρότης* ap. Apoll. Rh., *ἀγρίτας* ap. Aesch. (ita pro *ἀρχέτας* legendum esse in Pers. 936 nobis persuadet Well.), *ἀγριώτης* ap. Sapph. (similia habet prior nostra dissert. §. 92), *ἀγροιώτης* ap. Hom., Sophr. (Athen. III, 86. VII, 288. 309), Etym. M.

18a) αἱ σεληνίτιδες γυναῖκες. Athen. I p. 58.

18b) Galen. VI, 435.

18c) monachus, Eustath. opusc. 189. 191.

19) *περικίταια σημ. τοὺς κτίστας. ἔλλειψις ὄν τῷ σ. ἢ δὲ χρῆσις παρ' Ἀπολλωνίῳ.* Imo ap. Hom. Od. XI, 288, brevi iota, singulari carens. Praeterea *περικίτιον* dicuntur ap. Hom. et Herod. VII, 148, vulgo *περίοικοι*.

20) Dicitur et *τριηροίτης*, et per contemtionem *θαλάμαξ*. *θρανίτης* etiam usu adj. conjungitur cum *σκαλμῶς*. Etym. M. affert: *θρανήτιδες, κῶπαι θρανεντῶν* (falso *θρηεντῶν*), rectius sine dubio *θρανεντῶν*.

21) Etiam titulus dramatis Demetrii Comici, Athen. IX, 405.

22) Ap. Hom. etiam adjective *ἄνθρωπος ὀδίτης*.

23) *ὁ ἐπὶ τοῖς κτήνεσι, ἐπικτήμιος*, ut explicant Grammatici.

24) Vox *γηροκόμιον* raro est usurpata, saepius *—μῆιον*. cf. Lob. Phryn. 695.

25) Jac. Anthol. VIII, 182.

26) De confusione terminationum *—ίτης* et *—εῖτης* v. priorem dissert. nostram §. 61 sq., Lob. prol. pathol. p. 375, et veterum Grammaticorum praecepta interdum sane confusa, ut Etym. Gud. s. v. *Ἀταρρείτης, ἐμείθρη, τραπεζεῖτης*.

27) His simile est *οἰκίτης* (pro *οἰκίτης*, quod nusquam reperitur), incola domi, praesertim servus verna, ap. Herod., Plat., Xenoph.; apud Comicos etiam *οἰκίτιος*.

§. 8. Non solum in loco, sed etiam apud vel circa locum versari aliquem aut aliquid, terminatione —ίτης exprimitur: Huc pertinent praeter nonnulla exempla, quae ex priore paragrapho, si libeat, depromere possimus: ἀκίτης λίθος in Soph. fr., αἰγιαλίτης χηλή, et αἰγ. ἄμμος ap. Dioscor. V, 106, tum κρηνίτης et πιδακίτης (hoc sine masc., ut videtur) ad fontem natus, χαμαίτης et χαμίτης humilis, χαμίτης ἄμπελος, κολπίτης²⁸⁾ et nonnulla ejus parasyntheta, ζευροίτης occidentalis, ap. Callim., Κερκινίτης parva insula prope majorem Κέρκινναν, et praeterea parasyntheta quaedam, ut παρορνίτης, παραιγιαλίτης (etiam piscis nomen, Steph.), παραχελωίτης, (—ίτης regio circa Ach.), παρωκεανίτης, περικαλαμίτης²⁹⁾, ἀναδενδρίτης οἶνος³⁰⁾, et magis proprie δενδρίτης et ἀναδενδρίτης ἄμπελος, vitis arbustiva, qualis Capuae inveniebatur^{30a)}. Huc accedunt medicorum aliquot termini, ut μῦς σιαγονίτης, κροταφίτης, πλενρίτης, ἑαχίτης^{30b)} etc., φλῆψ σφαγίτης^{30c)}, ὠλενίτης, ἥπαιτις, σπληνίτης³¹⁾ etc.; prima vertebra lumbaris est apud eos ὁ νεφρίτης³²⁾.

§. 9. Morborum nomina in —ίτης nostra aetate audiuntur plurima, sed eorum perpauca tantum antiqua sunt. Duos habemus in —ίτης: τυμπανίτης ὑδρωψ sive ὑδρερος³³⁾, a ventre instar tympani tento, et ἀσκήτης, ascitis ap. Coel.³⁴⁾, qui utramque hydropis formam, siccam et aquosam, exhibent. In —ίτης terminantia morborum nomina si quaerimus, apud Galenum et alios nulla invenitur tracheítis, nulla bronchítis, encephalítis, laryngítis, gastrítis etc., quae ab editoribus tum versioni tum indici obtrusae sunt.³⁵⁾ Sane apud medicos hic illic invenitur ἀρθρίτης, φρενίτης, νεφρίτης, πλενρίτης; plerumque tamen circumscriptione utuntur.³⁶⁾

28) Sine dubio ita scribendum apud Philostr. pro κολπίσης vel κολπιστής. Paulo facilius tolerari potest κολοδενπιστής juxta κολοδενπίτης, quum amantissimus quisque conviviorum quoddammodo etiam convivarum amans esse soleat. Cf. prioris nostrae diss. §. 85.

29) Galen. XII, 424 (ed. Kühn.): ἐπειδὴ περικείται τῷ καλῶν ὁ γλοιός, περικαλαμίτην (sic) αὐτὸν εἰρησθαι. . . . οὕτως εἰρησθαι διὰ τὸ περιφέεσθαι τοῖς καλῶν. Parum perspicua explicatio! videtur autem intelligi spuma salium vel calx muriatica calamis palustribus agglutinata. Fortasse latet in hoc vocabulo, ut in multis ejus generis, vox aliqua barbara.

30) Athen. I, 31.

30a) Plin. XVII, 11; ἀναδενδρῶς ap. Schol. Arist. Vesp. 325; vitis arbustiva ap. Colum. arb. IV, 1; δενδρ. ἄμπ. Strab. V, 231. Anth. Pal. IX, 665. Geop. IV, 1, 9. 14. V, 2, 18.

30b) Ex. gr. οἱ ἑαχίται ὀνομαζόμενοι μῦς. Galen. II, 451. XVIII, 1 p. 533. κροτ. VI, 261. XVIII, 429.

30c) Cels. IV, 1: venae grandes circa guttur, quae σφαγίτιδες vocantur.

31) Accentum ut alia interdum parum curant medici. Ita inveniri possunt μῦς κροταφίται, σιαγονίται, e. gr. in Kühniano Galeni lexico, quum apud ipsum scriptorem recte scribatur —ίται, e. gr. VI, 261. XVIII, A, 429. Cf. prioris nostrae diss. §. 58.

32) Pollux II, 179: ὁ πρῶτος σφόνδυλος ἐκαλεῖτο νεφρίτης. Contra ultima, quae ἀσφαλτίας erat, falso a Castello ἀσφαλτίτης nominatur, quod vitium etiam in Nennichii Lex. transit.

33) Etiam τυμπανίας dicitur, et ap. Veget. tympanitis. Apud Hippocr. in Coac. praen. tom. I p. 281 u. 310: ὑδρωπιώδης ξηρός. Falso in Lex. Kühn. derivatur a verbo τυμπανίζω „tympani instar sono“, quod eo sensu nusquam exstat; rectius a τύμπανον, quum venter tumidus similis fiat tympano tenso.

34) De nomine ἀσκήτης disputat Galen. XVII, B, 670. cf. XI, 348. Aret. p. 48 A. Boerh. Apud Hippocr. non legitur.

35) Tracheítis, laryngítis ex. gr. exprimitur per circumscriptionem Galen. XIII initio.

36) Legitur ἀρθρίτης (Galen. XII, 342. XIII, 331, etc. Aret. XII, 2); φρενίτης (Hipp. aph. VII, 12 etc.; Cels. II, 1, 7. Aret. p. 73 sqq. Galen. XI, 16. XIV, 730 etc.); νεφρίτης (Hipp. aph. III, 31. VI, 11. Aret. p. 22. Galen. XI, 303. XII, 134, etc.); πλενρίτης (Hipp. de morb. I, 317. II, 149 etc. Aret. p. 8 sq. 19 etc. I c. 10. Galen. XI, 292. XIV, 734; etc.). — Alias Galen. dicit: τὰ ἀρθριτικὰ πάθη, οἱ ἀρθριτικοὶ etc. Diosc. eupor. I, 234 habet: ἀρθριτίδας ὠφελῆ, sed alias ἀρθρων πόνοι (I, 3, etiam Hipp. aph. III, 31), ἄ. ἀλγήματα (I, 61). Idem dicit I, 130: ἀλγῆμα κεφαλῆς, ὀφθαλμῶν, ὠτων, οἴλων, δακτυλίων, μῆτρας, deinde 132: γλεγμαῖα σπληνός, 77: πλενρῶς πόνος. φρενίτης legitur ap. Diosc. III, 40, φρενιτικοὶ ap. eundem I, 134; φρενιτικοὶ III, 80; πρὸς νεφρίτιδας I, 13. ἥπατικοὶ apud eum commemorantur saepius, e. gr. I, 14. IV, 1; eupor. II, 58, ἥπατιρὰ δυσεντερία Schol. Hipp. I, 130 (ap. Plaut. morbus hepaticus); νεφριτικοὶ I, 14. IV, 1; eupor. II, 65. 107; τὰ νεφριτικὰ (πάθη) I, 77; ἀρθριτικοὶ I, 101. II, 53; eupor. I, 233. 235; πλενριτικοὶ eupor. II, 35. At copiosius I, 21: τοῖς ἀλγοῦσι πλενρῶν καὶ ἥπαρ.

[Recentior autem medicorum consuetudo voluit ac paene sanxit, ut omnes diversarum corporis partium, quotquot sunt, *inflammationes* nominibus in —*itis* donentur³⁷⁾, non sine multa barbarie ex doctrinae affectatione orta. Ita primum minus temere in ejusmodi scriptis invenitur: Adenitis (infl. glandulae), Architis (abdominis), Arteritis (arteriarum), Arthritis et Rheumarthritis (morbus articularis circa complures artus suas exercens tragoedias), Bronchitis (infl. bronchiorum), Carditis (cordis), Endocarditis, (peric.), Colitis (membranae mucosae coli, falso Colonitis), Cystitis (vesicae urinariae), Enteritis (intestinatorum), Epiploitis (omeni), Gastritis (ventriculi), Glossitis (linguae), Hepatitis (hepatis vel arteriae hepaticae), Hyperoitis (velli palatini), Hysteritis s. Metritis (uteri, Diosc. eupor. II, 70: *γλεγμαὶ τῆς ὑστερίας*), Ileitis et Ileocolitis (ilei), Iritis (iridae), Mastitis (mammarum), Meningitis (meningum, impr. durae, *μηνίγγων γλεγμαὶ* Diosc. ib. I, 164), Nephritis (renum), Oesophagitis (oesophagi), Orchitis (testiculi)³⁸⁾, Ostitis (ossium)³⁹⁾, Parotitis (parotidum), Pericarditis (pericardii), Periosteitis (perioste), Phacitis (lentis crystallinae), Pharyngitis (pharyngis), Phlebitis (venarum, impr. membranae earum internae), Phrenitis (cerebri), Pleuritis (muscul. intercostalium), Pneumonitis (pulmonum), Posthitis (praeputii)⁴⁰⁾, Proctitis (ani), Psoriasis (muscul. lumbalium), Rhinitis (nasi), Stomatitis (oris), Ulitis (gingivae)⁴¹⁾, Urethritis (canalis urinarii)⁴²⁾, etc. Sed praeterea multa nomina per compositionem facta minus placent, ut: Adenopharyngitis (infl. amygdalarum et pharyngis), Blepharadenitis (glandul. Meibomianarum), Dacryadenitis (gland. lacrymalium), Dacryocystitis (succ. laer.), Dothienenteritis (gland. Peyerianarum, quae in intestinis sunt)⁴³⁾, Genyantritis (membr. mucosae antrum Highmori investientis)⁴⁴⁾, Orrhymenitis (membr. serosae)⁴⁵⁾, Paristhmitis (angina tonsillaris, *παρισθμίων γλεγμαὶ* Diosc. eupor. I, 85), Phacoiditis (capsulae lentis crystall.)⁴⁶⁾, Prostatitis (gland. prostatae)⁴⁷⁾, Siagantritis (membr. mucosae antri Highm. cavitatem investientis)⁴⁸⁾, et alia. Etiam minus probari possint haec: Aortitis (arteriae magnae infl.)⁴⁹⁾, Angioitis (vasorum, praec. sanguiferorum)⁵⁰⁾, Blepharitis (palpebrarum)⁵¹⁾, Cephalitis (cerebri vel cerebelli)⁵²⁾, Choroitis (in tunica oculi

³⁷⁾ Kühnii praef. ad ed. Lexici Blancardi, p. IV: „Seculi mos jubere videtur, ut, quo quis acrius eruditionis speciem simulet, eo curiosius e graeca lingua repetita vocabula ad res notissimas designandas acquirat. Quam quidem doctrinae et cognitionis graeci sermonis simulationem quum et illi, qui hac cognitione prorsus carent, affectent, vocabula saepissime formata sunt, quae et Graeci sermonis analogiae adversantur, et quid vere significant, etiam eum, qui graece doctus est, dubium ancipitemque relinquunt.“ Multos ejusmodi formas rejiciendas Kühnius tum in octo prolusionibus inde ab a. 1824, tum in sua Lex. Blancard. editione denotandas suscepit.

³⁸⁾ Perperam Krausius contendit *Orchiditidem* esse dicendum, genitivus enim est *ὄρχιως*, ion. *ὄρχιως*, non *ὄρχιδος* (Diosc. eupor. I, 141: *διδύμων γλεγμαὶ*). Rectius illud monendum erat de vocabulo *Parotitis*, pro hoc enim formari debebat *Parotiditis*, quod sane auribus vix tolerandum possit abbreviari. Ita certe apud veteres ab antro Boeotiae, quod *Σηραγίδιον* appellabatur, nymphae *Σηραγίδιδες* (pro *Σηραγιδιτιδες*) denominatae sunt, — quamquam apud Stephanum invenio: *ἐν τῇ Ἀσφακτιτιδι λίμνῃ*.

³⁹⁾ Ostitis pro Osteitis eodem modo ferri possit, quo apud Galenum X, 449 *ὀσάγρα* dicitur pro *ὀστέαγρα*.

⁴⁰⁾ *πόσθη* sane sec. Polluc. II, 171 est *τὸ ἐπὶ βάλανῳ δέσμα*.

⁴¹⁾ *ὀδλα* sec. Ruf. Ephes. de part. p. 49 sunt *τὰ περὶ τοὺς ὀδόντας περιέποντα σαρκία*.

⁴²⁾ Ap. Swediaur. nosol. meth. syst. II p. 424; idem curiosissimus talium faber multa prorsus temere cudit.

⁴³⁾ Secundum Landinium; paulo rectius sec. Kühnium: *Enterodothienitis*.

⁴⁴⁾ Paulo melius erat *Genyoantritis*, vel ut supra *Dacryoadenitis*.

⁴⁵⁾ Ita *Naumann* (Handb. der med. Klin. I); factum est ex *ὄρδος* serum, et *ὄμων* membrana.

⁴⁶⁾ Sec. Beerium; vox tum a sono, tum a sensu minus perspicuo minime laudanda; sed quod nonnulli voluerunt: *capsitis*, aequè absurdum est.

⁴⁷⁾ *προστάτης* nusquam apud antiquitatis scriptores eo sensu occurrit.

⁴⁸⁾ „Denominatio plures ob causas damnanda.“ Kühn.

⁴⁹⁾ *ὄορται* ap. Hippocr. certe aliud signif., nempe bronchiorum extrema; temere igitur illud nomen usurpaverunt. Portalis (cours d'anat. méd. III p. 127), Voigtel (Handb. d. pathol. Anat. I p. 427 f.).

⁵⁰⁾ sec. Locatellium, in diss., Patav. 1824. Etiam Angioleucitis.

⁵¹⁾ sec. Ploucquet. delin. system. nosol. I p. 217. Nystenus, ut a supercilli (*βλεφαρίδος*) passione distingueretur, malebat *Blepharotitis* (?), alii rursus, ut Marchius et Aquilinus, *Blepharophlogosis*. Cf. Kühn. cens. lex. med. III p. 4 sq.

⁵²⁾ Nimirum pro *Encephalitis*.

chorioide⁵³), Colpitis (vaginae uterinae⁵⁴), Diaphragmitis (septi transversi⁵⁵), Diphtheritis (membranarum mucosarum oris, faucium et viarum aërearum⁵⁶), Elytritis (vaginae⁵⁷), Hyalitis (membranae oculi hyaloïdis⁵⁸), Isthmitis (membr. muc. faucium vel veli palatini ejusque arcuum⁵⁹), Laryngitis (laryngis⁶⁰), Myelitis (medullae spinalis⁶¹), Myonitis et Myositis (musculorum⁶²), Oaritis (ovariorum⁶³), Pancreatitis (pancreatis⁶⁴), Peritonitis (peritonaei⁶⁵), Sarcitis (carnosae alicujus partis⁶⁶), Sclerotitis (tunicae oculi scleroticae⁶⁷), Splenitis (lienis⁶⁸), Syringitis Eustachiana (membr. tubam Eustach. investientis⁶⁹), Thyreoitis (corporis thyreoïdis vel cellulae annexae⁷⁰), Tracheitis (tracheae⁷¹), et insuper multa cum Epi- et Peri- composita. — Huc accedunt aliquot voces hybridae mirabili modo fictae: Mediastinitis (pleurae singularis⁷²), Meningitis (in conjunctione utriusque tunicae cerebri⁷³), Spinitis (spinae⁷⁴), Ovaritis (ovariorum⁷⁵), Omentitis⁷⁶, Uvulitis (uvulae⁷⁷), etc. Non minus false facta sunt: Ophthalmochroites (pigmentum oculi⁷⁸), Polychroites (materia extractiva colorans)⁷⁹.

III. Significatio originis.

§. 9. Interdum haec terminatio indicat, ubi aliquid factum sit, eoque sensu maxime de panum et placen-
tarum generibus dicitur: ταγγήνης et τηγανίτης⁷⁰), χυτρίτης, δαστρακίτης^{70a}), έσχαρίτης⁸⁰), ίπνίτης et
καμινίτης⁸¹), κριβανίτης s. κλιβανίτης⁸²); adscribo etiam ταβυρίτης⁸³). De voce δβελίτης άριος ambigitur,

⁵³) Sec. Fabinum; debet certe *Chorioitis* appellari, quod sane sonum minus acceptum habet. — ⁵⁴) Sec. Wilhelmium (Clin. Chir. I, 11), Krausium (etym. griech. Wörterb. p. 231). Certe ap. Galen. IV p. 150 ed. Lips. κόλπος aliter accipitur, et vagina ap. antiquos proprio vocabulo medico caruit. Oribas. anat. p. 126. Cf. *Elytritis*. — ⁵⁵) Sec. Joh. Frank. prax. med. praec. II, vol. 2, sect. 2 p. 2: Perperam Kühnius eos dicit in errore versari, qui rectius dicere velint *Diaphragmatitis*. — ⁵⁶) Sec. Bretonneau, qui Polluce (IV, 138 et 140) niti videtur. — ⁵⁷) *Ελυτρον* nusquam eam partem signif., sed tantum in universum involucrem, *οξείπασμα και περιείλημα*, Galen. ad Hipp. de artic., XVIII, 1 p. 530. Foës oec. Hipp. p. 201. — ⁵⁸) Cf. supra *Chorioitis*, not. 53. — ⁵⁹) Denominatio minime perspicua ideoque inutilis, ap. maximum talium artificem Swediaur. nosol. meth. syst. tom. I p. 125. — ⁶⁰) lb. p. 128. Propius quam par est accedit ad *λαρυγγίτης vociferator*. — ⁶¹) Post J. P. Frankii orationem (de vertebrarum columnal. in morbis dignit. 1791) Rud. Leonhardi egit de *myelittide* Lips. 1830. Vocatur etiam rhachialgia, ubi symptomatum ratio habetur. Ceterum *Rhachialgitis* (quod Brera habet, Cenni patol. clin. sulla rachialgide, in Act. Acad. Patav. I), absurde factum est, significaret enim: inflammationem doloris spinae dorsalis. Sed vix melius Kühnius: „Si terminatio — itis, qua inflammationem indicare solent recentiores pathologi, jungi debet parti inflammatae, rhacheitis formandum est“ —! Imo Rhachitis, quod nomen sane aequae ac res antiquis plane ignotum erat. Hunc morbum hodie apud infantes et pueros minime rarum, circa medium saeculi XVII in Anglia primum oriundum (the rickets), Glissonius demum haud incongrue appellavit *Rachitidem*. — ⁶²) Ap. Swed. I p. 149; recte Krausius: *Myitis*. — ⁶³) Ap. Krausium immerito *ώάριον* (ovulum) significare dicitur ovarium. Melius *ωοορίτης*. Canstatt. clin. med. IV, 3, 963. — ⁶⁴) Audacius factum ab Swed. I p. 101. — ⁶⁵) Rectius *Peritonaeitis*; Swed. II p. 88. Kühnius alteram formam a *περιτόναιον*, alteram a *περιτόνιον* derivat, et addit: *περιτονίτης* (sic) contracte *περιτονίτης*! — ⁶⁶) Minus distincte. Praeterea Krausius habet *Sarciten* masc. gen., adiposum et flatulentum, pro intumescencia carnis; sed utramque vocem eo sensu lingua Graeca non agnoscit. — ⁶⁷) Sec. C. J. Beckium (Augenheilk. 97); rectius *Scleroticitis*. Quod Helling (Augenkr. II p. 206) excogitavit: *Scleritis*, omnino ferri nequit. — ⁶⁸) Audiamus veteres. His *σπληνίτης* primum est vena lienis (Ruf. Ephes. p. 41) tum vena salvatella (Hippocr. de morb., tom. XXII, I p. 204, 206.) — Sane semel Hippocr. de sympt. differ. c. 5, tom. IX p. 74 dicit: *ή ήπατίτης και σπληνίτης καλεομένη νόσος*. — ⁶⁹) Breviloquentia non toleranda, ap. Beckium (Krankh. d. Geh. Org. 1827 p. 140). — ⁷⁰) Sec. Joh. Frank. prax. med. praec. II, 2, 1, 222; aliis: infl. cartilaginis scutiformis in larynge. — ⁷¹) Plerumque conjungitur et confunditur cum *Bronchittide*; plura de synonymis habet Swed. I p. 129. — ⁷²) Swed. I p. 84. — ⁷³) Hanc enim conjunctionem Chaussier, illius derivationis parens, latino nomine *Meningina* appellari vult. — Differt *Meningitis*, infl. meningum, imprimis durae; Diosc. eup. I, 164: *μηνίγγων γλεγμαται*. — ⁷⁴) Idem quod *Myelitis* (Kühn. opusc. II, 335); rectius *Rhachitis*. Cf. not. 61. — ⁷⁵) Ita Swed. I p. 109, qui hoc appellat „nomen latinum“. Quanta simplicitas! — ⁷⁶) Rectius *Epiptoitis*, v. supra. — ⁷⁷) Angina uvularis, graece rectius *Κιωίτης Cionitis*, minus bene apud nonnullos *staphylitis* sive *corneitis*. — ⁷⁸) Ap. Hunefeldium (Phys. Chem. II p. 45), qui et ipse in novis terminis excudendis nimium sibi placet. — ⁷⁹) In croco detecta. Kühn. Lex. Blanc. II p. 1172. Nec magis placet Mannita pro fundamento sacchari et mannae; Kühn. ib. II, 909. — ⁸⁰) Sartagine tostus. Athen. XIV, 645 sq.; Galen. VI, 490 f.; dicebatur etiam *ταγγήνας*, ut Etym. Magn. et Etym. Gud. s. v. *ταγγήνας*: *πέμματα έστι των από τηγάνου εκ σπίατος υγροῦ και τυροῦ και μέλιτος και άστακίδος. τάγγηρον, τοῦτο τώνων τινίς τηγάνων λέγονται*. Cf. Pollux X, 98. Moeris 362. Praeterea Jones dicebant *άττανίτης*. *ζωμοτηγανίτης* (ap. Apicium fem. gen. *zomoteganite*) erat piscium placenta delicatior. — ⁸¹) Athen. XIV, 647. — ⁸²) Athen. III, 100. 115: Panis suavissimus, imo opus dulciarium ap. Rhodios usitatissimum. Propter Accusativum *έσχαρίτην* (carnem assatam) apud LXX intpp. (II. Reg. 6, 19) nonnulli nom. *έσχαρίτη* fixerunt, quod nullum est; referrī debet ad *έσχαρίτης*, sed paulo alio sensu. — ⁸³) Panis furnaceus, Athen. III, 109. 116; *ίπνός* saepe confunditur cum *κλιβανός*, ut ap. ipsum Hesych. s. v.; proprie *ίπνός* esse caminum figulinum docet Hippocr. epid. IV p. 523: *ίπνός κεράμιος*. Lucian. Prom. 2 conjungit *χυτρίτης και ίπνοποιός και πάντας έσοι πληρογοί*. Galen. VI, 489. — ⁸⁴) Galen. I. c. Athen. III p. 109; *κλιβανίτης* sec. Latinos, ibid. 113 panis; in clibano, i. e. testa ferrea bene

utrum ab instrumento coctionis an a pretio nomen acceperit⁸⁴); fortasse idem genus fuerit, quod etiam *σποδίτης* (et *ἐγκρυφίας*) appellabatur; similis huic *ἀποπύριος* s. *ἀποπύριος*, non autem *ἀποπύριος*, de quo infra disputabitur. *διπύριος* est panis bis coctus^{84a}). — *τευχίτης* appellabatur schoenus Arabicus, quem inde nomen accepisse existimabont, quod in vasis afferretur^{84b}).

§. 10. Interdum locum indicat, unde aliquid ortum vel depromptum sit. Huc pertinent praeter innumera Gentilitia, quae ejus notae sunt, haec a nominibus propriis formata: *ᾠκεανίτης* et — *νίτης*, lapis *Τανρομενίτης*, *Παιανίτης*, *Γαλαμανίτης*, *Νασαμωνίτης*, *Ἀλαβαστρίτης*, *Συηνίτης*, *Μεμφίτης*, *Φαρανίτης*, *Χοασπίτης*, *Γαγγίτης*^{84c}), *Καλανοῦτις λιθάργυρος*, sal Caunites⁸⁵), *νάργδος Γαγγίτης*, i. e. *Ἰνδική*⁸⁶), *Ἀργίτης ἄμπελος*⁸⁷), *οἶνος Σταθμίτης*⁸⁸), *Τρωλίτης*⁸⁹), *Φυγελίτης*⁹⁰), *Κατακεκαυμένητης*⁹¹), *Συμβελίτης*⁹²), *Νασπερκηνίτης*⁹³), *Πετρίτης*⁹⁴), et similiter *Μασσαλίτης* etc.⁹⁵), herba marmaritis, (aglaophotis)⁹⁶), myrrha Auzaritis, Dianitis, Dusaritis⁹⁷), fortasse etiam *Λαφνίτης* cassiae species apud mercatores Alexandrinos⁹⁸), et certius *Μοσυλίτης*, quae et ipsa illius species est⁹⁹). — Deinde ab appellativis: lapis *χελωνίτης*¹⁰⁰), *σανρίτης*, *δρακονίτης*, *συνδοονίτης*^{101a}), iuxta quosdam etiam *σεληνίτης*^{101b}) et *ἀειτίτης*^{101c}), tum *στογγίτης* lapis in

coctus, ἄρτος καλῶς ὀπτημένος, Galen. XII p. 294. cf. VI, 489. Dieuctes ap. Oribas. Coll. med. I c. 8 coctionem ἐπὶ τοῦ ἰπνίου tutiorem esse dicit, illa vero panem fieri molliorem et delicatorem. Alcman eum appellat κριβανωτόν. κλίβανος erat σκεῦος σιδηροῦν, Imm. Moschopol. π. σχεθ. p. 13. Ceterum κριβανος est Atticum, κλίβανος dicitur κοινῶς, latine clibanus; cf. Lob. Phryn. 179. Pollux VI, 33. 72. Comicus etiam in Acharn. 85 per iocum dicit: βοῶς κριβανίτης, ad significandam felicem omnium rerum abundantiam. — Etym. Mag. et Gud. οἱ Λαριεῖς κλίβ. λέγουσι. Cf. etiam Wetsten. ad Matth. VI, 30. — ⁸³) ap. Athen. III, 109, ubi v. interpr. Alii MSS. habent *Ταβαρίτης*, ex aliis Meinecke et Dind. *Ἀταβαρίτης*. — ⁸⁴) Certe Alexandriae ὀβελίας s. ὀβελίτης ἄρτος obolo constabat (Pollux I, 248 et al. l.), nec non Athenis secundum Lex. Seguer. p. 111 ad Aristoph. Athen. III p. 111 (quem Eustath. ad II. v' p. 930, Od. α' p. 38 sq. exscripsit) haec habet: Ὁ δὲ ὀβελίας ἔκλειπται ἤτοι ἐπὶ ὀβολοῦ πιπράσκειται, ὡς ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, ἢ οἷον ἐν ὀβελίσκοις ὀπτεῖται, ubi Aristophanem in Agricolis citat. Socrates quidam Bacchum ἠγῶν τὸν ὀβ. ἄ. εὐρεῖν ἐν ταῖς στραταῖς. Böckhiius (Oec. civ. Athen. I p. 106) veri dissimile existimat, a pretio nomen illi pani esse inditum, quum praesertim inter delicatores recenseatur. Athen. XIV, 645. — ^{84a}) Foës oec. Hipp. p. 168 b. Galen. XIV, 537 purgatorium eum panem dicit; *δίπυρος* est ap. Athen. III, 110. — ^{84b}) ἐν τῷ γαστρῷ. Ita Sprengel sentit, ad Diosc. I c. 16; sed sit fortasse vox Arabica. — ^{84c}) Taurom., Athen. V, p. 208. Paeonitidas (falsa lectione Paeantidas) in Macedonia inveniebant. Plin. XXXVII, 66. (180). Marbod. 502. Solin. IX, 24. Priscian. perieg. 439. Garamantitis etiam sandaresus etc. dictus. Plin. ib. 28. (100). Nasam. ib. 64. Alab. nascitur in Alabastro Aegypti, ib. 54 (143); etiam sine littera r, ut *Ἀλαβραστῖτις πίτρα* ap. Athen. V, 206. Memph. Diosc. I, 6. Plin. XXXVI, 7 (11). Isidor. XVI, 4. Pharan. Plin. XXXVII, 122. Choasp. ib. 56 (156). Gang. cf. not. 99. Plin. X, 4. — ⁸⁵) In medicina probatus. Plin. XXXI, 45. (99). — ⁸⁶) Diosc. I, 6: ἀπὸ τινος ποιημοῦ παραρρήγιοντος τοῦ ὄρου (leg. τὸ ὄρος) Γάγγου καλονμένου. — ⁸⁷) Argitis vitis ex Vergilio citatur ap. Plin. XIV, 35. — ⁸⁸) Ex loco Laconiae prope Pitaneum, cui nomen erat *Σταθμῆ*. Athen. I p. 31. Etiam *Φαλαρινίτης* apud eundem p. 32 est in quibusdam codicibus pro *Φαλαρινός*. *Φωνικίτης* non est ex Phoenice (ὁ ἀπὸ Φωνικῆς ἰσῆς, ut Βύβλιος, Athen. I, 29), sed vinum palmeum. *Ονογλίτης* et *Λενδιαδίτης* habeant sibi interpr. Athen. I p. 31. — ⁸⁹) A Tmolio Asiae monte, Galen. XIII, 659. XIV, 20. Plin. XIV, 9 (74), qui etiam Mesotimolitas habet V, 30 (111). Diosc. V, 10 addit: ὁ ἐκ τῆς Ἀσίας μεσσωγίτης, ἐκ τοῦ Τρωίλου. — ⁹⁰) ὁ κατὰ Ἐγεσον γεννώμενος, Diosc. V, 10; ibid. 11: *Φυγ. ὁ ἐν Ἐγείσω*. Plinius XIV, 9 (75) Ephesium eum nominat. — ⁹¹) Ex locis ustis (Phlegraeis) Phrygiae, Lydiae, Mysiae. Plin. ib. — ⁹²) Ex Galatia, musto similis, Plin. XIV, 11 (80). *μελακός καὶ γλυκός* Galen. XIII, 8. 11. 49. 55 sq. 283. XI, 649, etc. Aret. p. 110. 126. Diosc. eup. II, 37. Desideratur ap. Athen. I cap. 55 sq. — ⁹³) Ex Ponto. Plin. XIV, 9 (76). — ⁹⁴) Ex Arabia puto; ibid. — ⁹⁵) Athen. I, 27. — ⁹⁶) *In marmoribus Aegypti nascens*. Plin. XIV, 102 (160). — ⁹⁷) Ausaritis ab *Αὔσαρα*, i. e. Auzal, arab. pro hebr. Uzal, hodie Senaa; Dianitis (Plin. XII, 35 §. 69, ubi etiam Dusaritis additur) vix possit a Dianae nomine latino cum Bocharto (Phaleg et Can. p. 113) derivari, quamvis Ptolem. ibi in Sachalitarum littore nominet *Ἀρτίμιδος μωντίων*. Fortasse sub hoc ipso Dianae nomine vox barbara latet, velut *Ὀμηρίται* illi sexcenties a variis scriptoribus (Strab., Plin., Arriano, Ptol., Marciano, Steph. B., Procop., Philostorgio etc.) in Sabaeorum ora nominati proprie fuerunt Homaritae (Auct. vet. ap. Baron. ad a. 522) vel Humaritae (Nubiens. geogr., v. Boch. p. 98); *Ἀμενίται* fuerunt Jemanitae in regione Jeman, etc. — ⁹⁸) Sprengel. ad Diosc. I, 12 id mavult a portu sinus Arabici *Λαφνοῦς* derivare (Strab. XVI p. 418) quam a lauro, cum qua nihil vel parum similitudinis habere videatur. — ⁹⁹) Etiam *Μόσυλον*, *Μοσυλίτης*, *Μοσυλίτης*. Diosc. I c. Plin. VI, 29. Galen. de ther. ad Pis. p. 257. Eidem Sprengelio dicta videtur a promontorio et portu Mosylico (hodie Cap Guardafui), per quem cinnamomum et cassia devehebatur. — ¹⁰⁰) Plin. XXXVII, 56 (155). — ^{101a}) *σανρίτης* in ventre viridis lacerti invenitur sec. Plin. I c. 67 (181); *συνδοοντ.* e cerebro piscium, qui synodontes vocantur, ib.; *δρακοντ.* (etiam draconites) e cerebro draconum fit (id. 57). — ^{101b}) *σελ. λ.*, ὅν τινες ἀφροδίτην ἐκάλεισαν, διὰ τὸ εὐρίσκεισθαι αὐτὸν νυκτὸς ἐν τῇ τῆς σελήνης παραρρήσει. (λευκός, διαγής ib.) Diosc. V, 185, ex lect. Kühnii; aliter Salmas. et Gesnerus. Plin. XXXVII, 67. Solin. XXXVII, 21. Isid. XVI, 10. Augustin. de civ. dei XXI, 5. Priscian. perieg. 999. Marbod. 392. — ^{101c}) *ἀειτ.* λ. ὁ ἐν τῷ κνωεῖσθαι ἔχον ἀποτελῶν, ὡς ἐτέρου ἐγκυμῶν λίθου ἐπάχων, Diosc. V, 160. Nihil ibi de aquila, in ejus nido hunc lapidem reperiri alii fabulabantur, ab aquila ad promovendum partum eo deportatum. Vocabatur etiam Gangites. Plin. XXXVI, 39. X, 3. Priscian. perieg. 985. Marbod. 369. Quatuor ejus

spongio repertus, concrementum scil. e calce, potissimum muriatica^{101d}); etiam ἀφροίτις quasi piscis ex maris spuma natus^{101e}). Porro δενδρίτις^{101f}), τοπίτις, θαμνίτις, τεμενίτις, σπηλαίτις, κρηνίτις^{101g}), κυκνίτις βοά, in Soph. fragm., ἡλίτις λεπίς^{101h}) squama ferri, etc.¹⁰¹ⁱ)

Huc accedunt permulta lapidum nomina a recentioribus facta, ad illorum locum nativum indicandum; velut ex Germania: Clausthalit, Thuringit, Tirolit, Passaut; ex Helvetia: Rhaetizit, Chamoisit; ex Italia: Antigorit, Ilvaît, Hyblaît; ex Hungaria: Nagyagit; ex Graecia: Acheloît; ex Russia: Sordawalit, Astracanit, Uralit; ex Suecia: Aedelforsit, Fahlunit; ex Norwegia: Bamlit, Arendalit; ex Anglia: Anglesit, Epsomit, Cornwallit, Warwicit; ex Scotia: Leadhillit, Caledonit; ex Hibernia: Erinit, Karwanit; ex Islandia: Baulit, Thulit; ex Gallia: Montmorillonit, Pyrenaît, Hureaulit; ex Hispania: Aragonit, Andalusit, Iberit; ex Africa: Senarmontit; ex Asia: Baikalit, Altaît, Indianit, Ceylanit; ex America: Huronit, Labradorit, Arcansit, — Chiviatiit, Copiapit, etc. etc.

§. II. Etiam de hominum origine haec terminatio agit, ita ut interdum —ίτις et —ίδης, quae patronymicorum propria est, vix possint sejungi.¹⁰²) Transitum faciunt ex. gr. Ὀρμενίδαι, qui sunt et Ὀρμενί propago, et ex Ὀρμενί Thessaliae oppido oriundi;¹⁰³) deinde phylarum Atticarum nomina, quae patronymicorum formam prae se ferunt; deinde Ἀρχασίδης pro Ἀρχὰς¹⁰⁴), et nonnulla virorum nomina, quae videntur tantum, non sunt patronymica¹⁰⁵); deinde similiter ἀλιάδαι nautae, ap. Soph.,¹⁰⁶) Μαρμαρίδαι, populus ad Syrtim majorem habitans^{106a}), et similia. Rursus Ὠκεανίτις et —νίτις usurpantur pro patronymicis, Κόδριτις σημαίνει τὸν τοῦ Κόδρου¹⁰⁷), Κυκνίτις τὸν τοῦ Κίκνου¹⁰⁸), Καρκινίτις τὸν τοῦ Καρκίνου¹⁰⁹), et simili aberratione Icariotis est Icarī filia¹¹⁰), Oceanitides sunt Oceani proles. Itaque Ὑλιάδαι βασιλῆες de Dioscuris dictum si ferri non possit, Ἀμνκλαίδαι sint (aut Ἀμνκλαίται), non vero Ἀμνκλαίται¹¹¹) contra metrum. Νηρείτις ap. Aelianum Nerei filius putandus videtur.¹¹²) Apud Stephanum commemoratur etiam forma Κεκροπίτις et —πίτις (sic) pro Atheniensi, et eodem sensu Μουσοπίτις a prisci regis nomine, quod prima positione numquam dictum invenitur.¹¹³) Λενδρίται sunt homines ex arboribus nati.^{113a}) Breviter tantum hic mentio facienda videtur gentium et familiarum Arabicarum, quarum nomina tum in —idae, tum in —itae ab auctoribus derivantur, ut: Wechabitae, Ismaëlitaе, Abbaditae (in Hispania), etc.; cf. §. 12.

§. 12. Observanda est hoc loco consuetudo paulatim introducta nomina biblica per terminationem —ίτις scribendi. Apud LXX interpretes¹¹⁴) non pauca nomina hebraica invenimus illa terminatione in Graecum sermonem translata. Primum gentilitia

species recenset Kühnius in Lex. Blanc. p. 46. Sprengel ad Diosc. locum haec: Est vulgaris notitiae lapis, minera ferri argillaceo-silicea, fusco aut lurido colore, cortice a nucleo soluto, unde agitata sonum reddit. — 101d) Plin. XXXVI, 35. Ceterum cf. Nota 326 a. — 101e) Ideo Veneri Ἀφροδίτη sacer, quae eadem origine orta diceretur; etiam ἀφρόνη, ἀφρόνη, ἀφρόνη. — 101f) δινδρ. καρπός, Theophr. fr. de vent. 13. — 101g) Apud Hippocr.; caret masculino. Cf. Abresch. lect. Arist. 10. — 101h) Diosc. V, 89. Galen. XII, 223: ὀνομάζονται δὲ τινες καὶ ἡλίτιν λεπίδα . . ἢ μὴν οὖν ἡλίτις . . (omisso subst.) λεπίς ἀσθήρον saepius legitur, ut Diosc. eup. I p. 212. — 101i) Venti ab origine nuncupati praeferunt terminationem —ίτις, quae in univ. cum vituperio quodam vel horrore conjuncta, ventorum propria est: ἀπαρκίτις, γοινκίτις, θρασυκίτις, ὀρνιθίτις (non uno sensu), et apud Comicum comice συκοφαντίτις, Equ. 437. — 102) Ita Iones μαργαρίδης dicebant pro μαργαρίτις, e. g. Praxagoras, ap. Schol. Phot. Cf. locutiones comicas, in Nota 12 collatas, et Not. 106 a. — 103) Hymn. Hom. Cerer. 76. — 104) Callim. hymn. Artem. 216; cf. Apollod. III, 9, 2. — 105) Ἀρμονίδης II, V, 60; ibi Schol. Ven.: ὀνομαστικός ὁ ποιητής, οὐκ εἶναι γὰρ τίς τινος τὸ ἀρμόζειν. Et Eustath. 54: λέξις ναυπηγική τὸ ἀρμόζειν, (e. gr. in Odys. V, 247). Ναυβολίδης est inter Phaeacas, Od. VIII, 116. Porro Φιλοξενίδης Callim. epigr. 59, 4; Ἀστυκίδης ib. 23, 1; etc. (Cf. Steinke diss. de patronym. Gr. I p. 13, progr. gymn. Elbing. 1846). Addi possunt Οὐρανίδαι Coelites, Coelicolae, nam semel tantum, ut Eustathius recte observavit (II, V, 898), vere Urani filii, i. e. Titanes, hoc nomine appellantur; plerumque illo abutuntur poetae, quorum locos recenset Steinke p. 20. — 106) Soph. Aj. 879; v. Lob. — 106a) Strab. XVII, 699. Plin. III, 5. Ita legendum esse contendit (post Marcellum) Sprengel. ad Diosc. IV c. 7 et 170. — 107) Ita legendum in Etym. M. s. v. Addit: ὡσπερ παρὰ τὸ Κρόνος Κρονίτις, quod nusquam legitur; idem error invenitur in Κομυδίτις, Εὐνυγίτις ap. Etym. Gud. s. v. Ἀτρεΐδης, ut appareat illius Grammatici aetate utramque terminationem plus semel confluisse. — 108) Etym. Gud. s. v. — 109) Aristoph. Vesp. 1505, fortasse alludit ad sinum Carcinitem. — 110) Propert. III, 13, 10. Lob. proleg. pathol. p. 400. — 111) Ita Jacobs. ad Anthol. XIII, 18 perperam scribit. Ceterum Lob. ibid. p. 397 monet leniorem esse medicinam, si —ίται scribamus. — 112) Aelian. hist. an. XIV, 28. — 113) Nomen Ἐρμοκλείτις (Keil. anal. p. 120) in Anthol. non ferendum videtur, sed scribendum Ἐρμοκλειδης, et Συβρίται, qui est apud Photium demos Atticae, recte scribitur Συβρίδαι, (cf. Inscr. 281), ut Βερενικίδαι, Εὐρεΐδαι, et cetera, enumerata in priore nostra diss. §. 86. — 113a) Sec. Veram hist. Luciani I, 22. — 114) Praesto est ed. Lutetiae Parisiorum, 2 vol. fol. absoluta.

nisi aut per —είος flunt¹¹⁵), aut circumscribuntur¹¹⁶), hic illic terminationem —ίτης habent, ut Βαυθσαμωσίτης, Ἀμμωνίτης, Μαδιανίτης, Μωαβίτης, Ἀσκαλωνίτης, Ἀκκαρονίτης¹¹⁷), Γαβωνίτης, etc., ita tamen, ut haud raro simplex nomen hebraicum sine ullo positionis signo pro genitivo ponatur. Ita apud LXX. Ἀμαλὴξ semper collective dicitur, numquam οἱ Ἀμαλῆκται¹¹⁸), quod Steph. Byz. habet. Ἀμμών (Ammon) fil. Lot, semel dicitur pater Ἀμμωνίων¹¹⁹), saepius autem hi audiunt υἱοὶ Ἀμμών¹²⁰). Μαδιανίτης semel numero singulari occurrit¹²¹), semel plurali¹²²), saepius collective dicitur Μαδιάν vel Μαδιάμ, ut οἱ βασιλεῖς Μαδιάν¹²³), ἡ γεροσσία Μαδιάμ¹²⁴), χεῖρ Μαδιάμ (vires Midianitarum)¹²⁵), et praeterea etiam Μαδιωναῖοι¹²⁶). Μωαβίτης sing. semel legitur¹²⁷), item fem. gen.¹²⁸), bis plur.¹²⁹), multo saepius est simplex¹³⁰). Ἐδῶμ (Esau)¹³¹) non vere facit eam paragogen, sed invenitur βασιλεὺς Ἐδῶμ¹³²), et praeterea Ἰδουμαῖοι¹³³). Ita Gileaditis graece dicitur Γαλααδίτις uno loco¹³⁴), compluribus ἡ (γῆ) Γαλααδ¹³⁵). Βασανίτης¹³⁶) saepius nominatur simpliciter ἡ Βασάν¹³⁷). Γαβωνίται bis memorantur¹³⁸), alias urbis tantum nomen¹³⁹). Σοδομίται, Ἱεροσολυμίται et similia nusquam leguntur, sed a senioribus tantum ficta haec nomina sunt; Σαμαρείται tantum in Novo Test. apud Lucam occurrunt¹⁴⁰). Et quod ad patronymica attinet, Indices quidem habent: Gadditas, Gersonitas, Danitas, Benjamitas, Meraritas etc., textus versionis graecae non habet.¹⁴¹) Notandi sunt Levitae, qui sane et ipsi haud raro dicuntur υἱοὶ Λευί¹⁴²), tamen saepissime, quasi ad augendum nominis honorem propter sacra eorum ministeria (§. 2), appellantur Λευίται.¹⁴³) — Et quum de rebus sacris mentio injecta sit, possumus hic enumerare, (velut illis Levitis sancta disciplina quodammodo similes) primum Christianorum sectas ab auctorum nominibus appellatas, deinde monachorum ordines, quibus plerumque ab institutoribus nomen inditum est.

§. 13. Et si de sectis agitur, Epiphanius sagacissimus earum indagator ait¹⁴⁴) usque ad diluvium nullos fuisse in terra haereses inter Judaeos iam haeretici putabantur Samaritani, οἱ Σαμαρείται¹⁴⁵), ingens autem inter Christianos numerus sectarum existit, quarum choream ducunt Νικολαῖται jam in Novo Testam. commemorati.¹⁴⁶) Post hos primum derivati ab auctoribus sunt

¹¹⁵) Saepius commemorantur conjunctim Καναῖοι, Κενεζαῖοι, Κεθμωναῖοι, Χετταῖοι, Φεριζαῖοι, Ἀμοὺθῆαῖοι, Χαναναῖοι, Εὐαῖοι, Γεργεσαῖοι, Ἰεβουσαῖοι, e. gr. Gen. XV, 21. Exod. III, 8. 17. Deut. XX, 17. Jos. XXIV, 11; etc. Horum multae apud Latinos et Germanos parum recte Cananitae, Amoritae, Hevitae, Asseritae cet. Ita e. gr. a Canaan, Noae filio maledicto (Gen. IX, 25) fit γῆ Χαναν (ib. XII, 6) et Χαναναῖοι (ib. c. 7 et saepissime), non Cananitae, nisi apud seriores. — ¹¹⁶) Ita Osee I Reg. VI, 18 dicitur tum Βαυθσαμωσίτης, tum ejus socii οἱ ἐκ Βαυθσαμωσ, ἄνδρες ἐκ Β. (sons B. est Jos. XVIII, 17.) — ¹¹⁷) Utrumque Jos. XIII, 13. — ¹¹⁸) Illud Exod. XVII, 8. Num. XIII, 30. XIV, 43. Judic. VI, 3. I Reg. XIV, 48. XV, 2. ἀρχὴ ἰθρῶν Ἀμαλῆξ Num. XXIV, 20. τὸ ὄνομα Ἀ. (gentem dicit) Deut. XXV, 19. — Ita ne Ἰσραηλίτης quidem plerumque legitur ap. LXX Intpp., collective Ἰσραήλ vel ὁ Ἰσρ. Exod. XIV, extr.; XIX, 2. (ὁ οἶκος Ἰακώβ ib. 3); plerumque υἱοὶ Ἰσρ., ut Exod. III, 9 et sexcenties; ὁ θεὸς Ἰσρ. ib. V, 1; ἡ γεροσσία Ἰσρ. ib. III, 18; ἡ παρεμβολὴ Ἰσρ. ib. XIV, 20. Ἰσραηλίτης est Levit. XXIV, 10, ibique —ίτης); Num. XXV, 8 et 14; et apud seriores scriptores, ut Johann. Evang. I, 48; Paul. ad Rom. XI, 1; 2 ad Cor. I, 22; Epiph. adv. haer. I p. 16 (Colon. 1682, 2 tom. fol.); Ἰσραηλίται (sic), οὗ καὶ Ἰουδαῖοι. — ¹¹⁹) Gen. XIX, 38; singularis est Deut. XXIII, 3. I Reg. XI, 10. — ¹²⁰) Jos. XIII, 10. Judic. XI, 32. I Reg. XI, 11. II Reg. VIII, 12. XII, 26. — ¹²¹) Num. X, 29. ἡ Μαδιανίτης ib. XXV, 6. ἡ Μαδιάμ Judic. VI, 16. 33. — ¹²²) Num. XXXI, 2. — ¹²³) Num. XXXI, 8. — ¹²⁴) ib. XXII, 4. — ¹²⁵) Judic. VI, 1. — ¹²⁶) Num. XXV, 17. — ¹²⁷) Deut. XXIII, 3. — ¹²⁸) Ruth ἡ Μωαβίτης, Ruth I, 22. — ¹²⁹) Deut. II, 9. 11. — ¹³⁰) Nomen ipsum IV Reg. I, 1. τοὺς ἀρχηγούς Μωάβ Num. XXIV, 17. αἱ θυγατέρες Μωάβ ibid. XXV, 1. βασιλεὺς Μ. Jos. XXIV, 9. IV Reg. III, 5. 26. ὁδὸς Ἰσημος Μ. Deut. II, 8. Num. XXI, 26. XXII, 10 al. ἡ Μωάβ Num. XXI, 29 etc. II Reg. VIII, 2. 12. IV Reg. III, 24. ἀγρός Μ. Ruth I, 4. τὰ ὄρη Μ. Deut. II, 18. προσόχθισμα Μ. IV Reg. XXIII, 13. εἶδωλον Μ. III Reg. XI, 7. — ¹³¹) De quo Gen. XXV, 30. — ¹³²) Num. XX, 14. IV Reg. III, 9. — ¹³³) II Reg. VIII, 14. — Ἰδουμαία (terra) ibid. et II Paralip. XXV, 14. — ¹³⁴) Jos. XIII, 11. — ¹³⁵) Jos. XIII, 30. XVII, 1. — ¹³⁶) Jos. XIII, 30. XX, 8. XXI, 27. — ¹³⁷) Jos. XVII, 1. 9. 10. Num. XXI, 33. Deut. III, 2. XXIX, 7. Ceterum incuria hic illic peccatum esse, monent scripturae Μωαβίται Deut. II, 9; Moabites pro fem., Ruth IV, 10; γυνὴ ἡ Θηρωτίτης, II Reg. XIV, 2. — ¹³⁸) II Reg. XXI, 1 et 9. — ¹³⁹) πόλις Γαβων, etiam ἡ Γ., immo ὁ Γ. II Reg. XXI, 6. οἱ κατοικοῦντες Γ. Jos. IX, 3. X, 1. 6. στήνω ὁ ἥλιος κατὰ Γ. ibid. X, 12. — ¹⁴⁰) Evang. Luc. IX, 52. X, 33. Acta Apost. VIII, 25. Contra Joann. dicit in Evang. IV, 7: γυνὴ ἐκ Σαμαρείας. — ¹⁴¹) Ex. gr. υἱοὶ Γάδ Num. XXIII compluribus, Jos. XIII, 24. υἱοὶ Γεδσών Num. III, 25. IV, 22. Jos. XXI, 6. 27. υἱοὶ Λέν Jos. XVIII etc. Βενιαμίν collective Jud. XX, 39 et saepius; οἱ ἐκ ἀπὸ Β. ib. §. 35. 44 etc.; υἱοὶ Β. ib. 31; ἄνδρες Β. ib. 41. — ¹⁴²) Exod. XXXII, 26. Num. XXVI, 57. II Esr. VIII, 15. (filii recensentur Num. III, 17, plenius I Paralip. 6.) Num. XVI, 7. 10. ἡ φυλὴ (ἡ) Λευί Num. I, 49. III, 6. X, 2. Deut. XVIII, 8. Jos. XXI, 38. — ¹⁴³) Sing., ἀνὴρ Λευίτης, obvius est Num. XVIII, 23. Deut. XII, 12. 19. etc.; etiam Ev. Luc. X, 32. Pluralem saepius legimus: οἱ Λευίται Lev. XXV, 32. Num. I, 47 et saepe. οἱ ἱερεῖς οἱ Λευίται Deut. XVIII, 1; οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Α. II Esr. VI, 16. 20. etc. — ¹⁴⁴) Epiph. haer. I, c. 5 (ed. Col.): οὐδὲν ἦν ἐπὶ τῆς γῆς, οὐκ ἄρσεις, οὐ γνῶμη ἑτέρα, ἀλλ' ἡ μόνον ἀνθρώποι ἐκαλοῦντο. — ¹⁴⁵) Etiam Σαμαριτικὴ ἄρσεις ap. eund. tom. II p. 127. Cf. Philastr. haer. 7. Postea apud Judaeos etiam Sebuaei appellabantur, graece Ἐβδοματίται, quod secundam post pentecosten hebdomadam eadem religione qua ipsum pentecosten diem colerent. Dionys. Petav. anim. p. 24. — ¹⁴⁶) Epiph. haer. 25 (I p. 77. II p. 139) Joann. Apocal. II, 6. 14: τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ καὶ ἐγὼ μισῶ. Fuerit is Nicolaus Antiochenus ille, unus ex septem diaconis, quibus ab Apostolis viduarum cura fuerat mandata. (Act. Apost. VI, 5). Arnoldus I p. 43 hoc refutare conatus audiatur, si libet.

nominandi οἱ Ἰερακίται¹⁴⁷), deinde Ἀρειομανίται i. e. Arii sectatores furiosi¹⁴⁸), Καρποκρατίται a Carpocrate sectae conditore¹⁴⁹), Ἡρακλεωνίται item ab Heracleone quodam¹⁵⁰), Σενηρόται a Severo episc. Antiocheno, saec. 3.,¹⁵¹), Μαρκίται¹⁵²), Μαρκιανίται¹⁵³), tum obscuriores quaedam sectae, ut Φιβωνίται et Ανοίται inter Gnosticos¹⁵⁴), Ἀπολλιναρίται¹⁵⁵), (Apollinaristae), etc. His accensendi apud interpretes **Latinos**: Ebionitae¹⁵⁶), Ptolemaítai¹⁵⁷), et similiter dicti sunt fortasse Abelitae¹⁵⁸), Σωκρατίται, Βορβορίται sive Βαρβηλίται¹⁵⁹), Ἀκουαίται¹⁶⁰), Κόνυγίται¹⁶¹), tum Baalitae¹⁶²), Astaritae¹⁶³), Belitae¹⁶⁴), Campitae¹⁶⁵), Cajanitae^{165a}), Sethitae^{165b}), Proclianitae^{165c}), Adamitae, Apophanitae, Apellitae, Abrahamitae. — Multo major est numerus earum sectarum, quae ab **opinionibus** vel **rebus eximia religione cultis** denominatae sunt; et quum iam S. Paulus idem ille, qui haereses esse necessarias dicit¹⁶⁶), eas cum flagitiosissimis vitii conjunctionem habere contendat, mirum esse non potest, quaedam sectarum nomina in —ίτης tantum ad cavillationem et irrisionem esse facta. Ita citantur Ὁσίται¹⁶⁷), Ἀσκίται¹⁶⁸), Ἀσκοδρογίται¹⁶⁹), Τριθείται¹⁷⁰), Μονορουσίται¹⁷¹), Ἀνθρωπομορφίται¹⁷²), Λιατομίται¹⁷³), Διμοιρίται¹⁷⁴), Εὐχίται, Εὐφημίται, Καυχίται¹⁷⁵), Ἐγκρατίται¹⁷⁶), Ἀποτακίται¹⁷⁷), Κρεαίται¹⁷⁸), Τεσσαρεσκαιδεκάται¹⁷⁹), Ἀντιδικωμαριανίται¹⁸⁰), Πασσαλορυγίται¹⁸¹), Ἀρτοτυρίται¹⁸²). — Et hae quidem sunt sectae in —ίτης nominatae, ad orientem fere pertinentes; occidentalium et ceterarum sectarum nomina aliter per —anus etc. formata hic recensere supersedemus¹⁸³).

¹⁴⁷) Epiph. haer. 67 (I p. 709): ἀνίστη τις Ἰερακας ὀνόματι. Cf. Augustin. haer. 47. Hilar. de Trin. lib. VI p. 81. —
¹⁴⁸) Epiph. haer. 69 (I p. 727); a loco quodam conventus, qui Constantinopoli erat Ἐξωκιονίται dicti; etiam Ἀρειανοί, quum vel ipse Ἀρειος (p. 742) audiat ὁ μωνώδης. Opponuntur his Ἡμιαρίται (p. 845), quasi dimidii non Ariani, sed Arii. —
¹⁴⁹) Epiph. II p. 128, et in praefatione. — ¹⁵⁰) Clem. Alex. Strom. IV p. 369. Epiph. I. c. — ¹⁵¹) Arnold I p. 121; audiebant etiam Θεοπασιχίται, quod Deum patrem dicerent humana perpeccatum esse; ib. I p. 264. — ¹⁵²) Qui et Marcosiani; Arnold I p. 68. Vixit ille Marcos saec. 2do. — ¹⁵³) a Marciano quodam; Euseb. VI c. 12. Arnold I p. 72. Diversi a Marci o nitis s. Marcionistis. — ¹⁵⁴) Epiph. haer. 26, I p. 91 et 95. — ¹⁵⁵) Idem somniasse dicuntur, quod Διμοιρίται, Epiph. II p. 149. — ¹⁵⁶) ab Ebione quodam, ap. Epiph. haer. 30, (I p. 125), a quo Ἐβιωναίοι nominantur, ut ap. Origenem ref. haer. 7 init. Cf. Philastr. haer. 27. Ignat. epist. ad Philipp. 6. Aliter Euseb. III c. 27. Arnoldus sane nullum umquam fuisse Ebionem arbitratur. — ¹⁵⁷) Epiph. haer. 33 (I p. 215) Πτολεμαίων eorum praesulem nominat; (p. 223) ejus asseclae et ipsi sunt Πτολεμαίοι τε καὶ Πτολεμαία. — ¹⁵⁸) Arnold. I p. 67. Theodoret. haer. I, 14 hos eosdem cum Ophitis dicit; Tertull. c. 87 Abeloitas s. Abelianos. — ¹⁵⁹) Epiph. II p. 56: Vim aliquam perniciosam et litigiosam Βορβορῶν sive Βαρβηλῶν esse credebant, aliis schismaticis Προένεικον nominatam, quam cum Helena, belli Trojani origine, conferebant, etc. Cf. Damascen. p. 764. Apud Philastr. 73 sunt Borboriani, latina forma. — ¹⁶⁰) Epiph. praef. — ¹⁶¹) Saec. 1. Arnold. I p. 43; saepe cum his confundebantur Εὐχίται Precatores, ut ap. Epiph.; Arnold. I p. 206. — ¹⁶²) Inter Judaeos, scil. qui Baal colunt; hos unus habet Philastr. haer. 16. — ¹⁶³) Philastr. haer. 17: qui Astar hominem etc. venerabantur. — ¹⁶⁴) Philastr. haer. 24: „ut Belitae appellarentur a sua generatione pristina“. Est igitur quasi patronymicum. — ¹⁶⁵) Isidor. VIII, 5; falso legitur: Crotopitae. — ^{165a}) a Cajano quodam Alexandrino. Damascen. 84. Philastrus 2 eos dicit Cajanos. — ^{165b}) Append. ad Tertull. de praescr. p. 47; cf. Philastr. 3 ejusque intpp. — ^{165c}) a Proclo quodam sive Procliano. Hos praesertim commemorat Philastr. 56 una cum Hermioritis s. Hermiotitis; is talium derivationum curiosissimus est, praeterea habet, 12: Musoritae (qui sorices colerent), 13: Muscaecaronitas (qui muscam Accaron pro Deo habent), 59: Chilionetitas (et Chilianstas et Millenarios dictos, qui Christum post mille annos reditum sperarent), imo 20: Puteoritae (qui puteos quasi aquam aeternae vitae colerent!?) et similia. Praeterea 70: Tropitae (qui dicunt conversum Verbum in carnem). Ex Athanas. dial. 2 de Trinit., tom. II p. 193 addi possint Χρονίται, i. e. ὀλιγοχρονοί, temporales, quo convicio Aëtius proscindebat Catholicos. Cf. Philastr. 109 et intpp. — ¹⁶⁶) Paul. ad Cor. ep. I, c. IX, 19: δεῖ γὰρ καὶ αἰρίσεις ἐν ὑμῖν εἶναι; v. 18 appellat σχίσματα. Idem 2da ad Timoth. III, 8: ἀνθρώποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, . . . πονηροὶ ἄνθρωποι καὶ γόητες. Cf. 2da Petri II, 1. — ¹⁶⁷) Epiph. haer. 37 (I p. 268): Ὅσφι καλοῦνται δὲ ἐν δοξάζουσιν ὄσφι (cf. II p. 142). Apud Orig. 8 extr. cum his et Καίνοι memorantur et Νοχαίοι. Philastr. I vertit: Serpentina; v. ejus intpp. — ¹⁶⁸) Arnold. I p. 77. Hos fabulabantur saltare circa utrem inflatum, et infundere vinum consecratum exclamantes: „Novum vinum novis utribus infunditote“ (Matth. IX, 17). — ¹⁶⁹) Dicuntur etiam Ἀσκοδρογοί; nonnullis diversi videntur Τασκοδρογοί, Τασκοδρογίται, at interdum (ut ap. Philastrum) confunduntur cum his vel Ἀσκίται. Arnold. I p. 77. Philastr. 75. — ¹⁷⁰) Qui tres deos introducere viderentur. (saec. 3.) Arn. I, 265. — ¹⁷¹) Arnold. I p. 264. Hi Christum hominem factum unam tantum praeditum — ¹⁷²) Idem fere cum Arianis, Arn. I p. 185. — ¹⁷³) „ὅτι σάρκα ἔλαβεν ὁ Χριστὸς ἐκ τῶν καὶ ψυχὴν, νοῦν δὲ οὐκ ἔλαβε, τοῦτ' ἐστὶ τέλειον ἄνθρωπον.“ Ita eorum opinionem tradit Epiph. haer. 77 (I p. 996). Minus recte Arnold. I, 189 eos inde traxisse hoc nomen refert, quod tres partes in Christo fuisse crederent. — ¹⁷⁴) Denominationse haece pessimo modo factas habet Epiph. I p. 206. De Euphemitis, qui et Massaliani, cf. I p. 1068. — ¹⁷⁵) Epiph. haer. 46 (I p. 401): ὅτι σεμνύνοντα ἐγκρατίαν. Orig. 8, 7: ἡ τῶν Ἐγκρατιῶν κενοδοξία, et ibid. 20: ἰαντοῦς ἀποκαλοῦντες Ἐγκρατίτας. Abstinebant praecipue a rebus venereis (παιδοποιίαι). Clem. Alex. Strom. I p. 233. — ¹⁷⁶) Etiam Ἀποτακτικοί, Arn. I p. 73. Epiph. epist. ad Acac. et Paul. Hi non matrimonio solum, sed etiam omni possessione abstinebant, monachalem vitam amplexi. — ¹⁷⁷) Arn. I. c. Hi quasi lucus a non lucendo appellati videntur, carne enim numquam vescabantur, ut re per diabolum corrupta. Quid quod a creatura derivantur! Honor. Augustod. haer. 40. — ¹⁷⁸) Orig. VIII, 5: οἱ τὸ Πάσχα τῆ τεσσαρεσκαιδεκάτης ἐπιτελεῖν φιλονεικοῦντες (cf. 18), quippe Moisis praeepto male intellecto. Epiph. haer. 49 (I p. 419). Philastr. 58 nomen circumscibit. — ¹⁷⁹) Quasi ἀντιδικοί τῆς Μαρίας, — ὡς περ ἐχθρίαν πρὸς τὴν Παρθένον ἔχοντες, ut ait Epiph. haer. 78 (I p. 1033). — ¹⁸⁰) Qui dicebantur ad elevandam mentem digitos vel adeo paxillum naribus ingerere; — profecto nomen contumeliosum. Epiph. I p. 416. Philastr. 76. — ¹⁸¹) Qui in coena Domini pane et caseo utebantur. Epiph. haer. 47 n. 14. Damasc. 49. Philastr. 74, al. ἀρτότυρος est panis cum caseo ap. Psell., in Osann. auctar. p. 105. — ¹⁸²) Ex gr.

§. 14. **Monachorum ordines** et ipsi saepe ab auctoribus nominati sunt, ita ut asseclae quasi filii illorum quodammodo putandi sint; saepe etiam a regula, institutis, locis etc. Notandum hic quoque, multos ordines numquam latine, nedum graece, sed tantum in linguis recentioribus, nostram terminationem habuisse. In universum nominantur Coenobitae¹⁸⁴; Eremitae¹⁸⁵; deinde ab institutoribus dicti: Jacobitae¹⁸⁶, Studitae¹⁸⁷, Bartholomitae¹⁸⁸, Joannitae¹⁸⁹, Maronitae¹⁹⁰; perperam dicuntur Hieronymitae^{190a}, fortasse etiam Barnabita¹⁹¹, Wilhelmitae¹⁹², Melchitae^{192a}. Jesuitarum nomen toto orbe infamatum interdum quidem, tamen, si anteriora tempora spectes, raro occurrit¹⁹³. — A locis derivantur e. gr. Religiosi Carmelitae¹⁹⁴, Atholite¹⁹⁵, Coloritae¹⁹⁶, Cellitae¹⁹⁷, Stylitae¹⁹⁸. Hospitalitae vero non dicti sunt illi Fratres Hospitalis s. Conventus Hosp. de charitate B. Mariae s. S. Spiritus¹⁹⁹. Bethlehemitae dicuntur „la compagnia Bethleemita“²⁰⁰, etiam Stelliferi ob stellam Bethlehemiticam in veste ipsorum conspicuam²⁰¹. Fortasse etiam Moscovitae possint huc accenseri^{201a}. Ab externis rebus nominati sunt Saccitae Fratres²⁰², scil. a forma vestis sacco simili. Ab animi humilitate Servitae et Minoritae forent derivandi, quorum tamen nomina his formis latine nusquam leguntur²⁰³.

Ceterum obiter monitum velim, etiam recentiore atque adeo nostra aetate term. — *ιτης* nonnumquam locum invenisse ad sectarum occidentalium et partium politicarum discrimina exprimenda. Ita in historia ecclesiae mediae aetatis novimus Wiclefitas, Hussitas, Taboritas, tum Mennonitas, nostra aetate Irwingitas (qui et Irwingiani), et in Anglia Puseyitas, in America Harmonitas; in Seidelii libro (de illustribus Marchiae Brand. viris) habemus Marchitas. Historia recentioris et nostri aevi politica in Anglia exhibet Jacobitas, Rebeccaitas (a femina quadam mystica vel symbolica quasi filios appellatos), Peelitas (Peelii), et Derbytas (Comitis de Derby asseclas), et similia per occasionem tantum facta.

per terminationem — *αός* sunt a virorum nominibus *Ἀπελληνοί* (*Ἀπελλής*), *Ἀδαμαιοί* (ab Adamo), *Σαβελλιανοί* (*Σαβήλλιος*), *Ἀνδιανοί*, *Μακελλιωνοί*, *Ῥοιγγινοί*; — per term. — *ιτης* haec: *Μαρκωνιστῆς*, *Αουκιανιστῆς*, *Βαρδισιανιστῆς*, etc. — ¹⁸⁴) Primum, ut videtur, recentioribus temporibus apud Renatum Chopin, Paris. 1601; Helyot. I p. 36 vers. germ. Illa demum aetate (1600) haec terminatio latius est divulgata; v. infra. — ¹⁸⁵) *Eremitarum* Ordo nuncupatur in Constitutionibus suis, Romae 1581 et saepius, deinde apud Aegid. de Praesentatione 1627, al.; Ordo Eremiticus (*ordine Eremitano*) S. Augustini etiam ap. Jos. Pamphilum 1681. — ¹⁸⁶) Qui et *Surii* et rectius *Monophysitae*, *monachi Armentaci*, a Jacobo quodam. (Ex nomine *Jacobita* nonnulli per syncopen ortum esse dicunt vocabulum *Coptum*.) Quae vero in Hispania vigeat celebris S. Jacobi milita, numquam Jacobitarum nomen habuit, sed: *orden de la Cavaleria de Santiago*, et in Gallia: *L'ordre de S. Jacques*, *L'Hôpital de S. Jacques*. *Jacobini* rursus cognominati sunt Dominicani vel praedicatores. — ¹⁸⁷) Helyot I c. 29. *Studitae* s. *monachi acoemetici* (*ἀκοιμητοί*, i. e. vigiles), in extrema parte Constantinopolis habitabant, a Studio consule s. praefecto nominati. — ¹⁸⁸) A Barthol. Holzhausero 1644 instituti. Contra monachi Armeniaei, qui Genuae erant, hoc nomen in vulgi ore acceperant ab aede S. Barthol., prope quam habitabant. — ¹⁸⁹) Historia ordinis *Joannitarum*, Rhodiorum aut Melitensium Equitum, auct. Henr. Pantaleone, Basil. 1581. Sed plerumque aliter nominantur, ut: *La religion de San Juan de Jerusalem*; *Cavaleri di S. Giovanni Gierusalemitano*; Ordo domus hospitalis Hierosolymitanae etc. — ¹⁹⁰) Ab haeretico quodam *Marone* dicti, secundum ipsos ab abbate ejus nominis, c. 400; cf. Faustus Nairon de orig. et relig. *Maronitarum*; Helyot I c. 4. — ^{190a}) Rectius: Ordo S. Hieronymi, monachi s. eremitae D. Hieronymi, *monachi Geronimiani*, *orden de sive ordine di S. Geronimo*, etiam Ordo Hieronymitanus ap. Petr. de la Vega, Madr. 1539. — ¹⁹¹) Etiam Apostolini S. Augustini dicti; Schoonebeck eos a S. Barnaba velut ab auctore deducit, sed fuerint fortasse tantum sub ejus tutela. Helyot tom. IV, c. 8. Distinguendi ab his sunt Clerici regulares S. Pauli decollati, qui a. 1617 constituti Mediolani ad S. Barnabae aedem habitabant. — ¹⁹²) A Wilhelmo quodam Guinnae duce instituti esse dicuntur, sed utrum a secundo an nono ejus nominis, parum liquet. — ^{192a}) *A Melech* (Rex), scil. qui Marciani Imperatoris et Concilii Chalcedonici decretis obtemperabant. — ¹⁹³) Hist. ord. *Jesuitici* refutata, Ingolst. 1584; Jac. Gretser de modo agendi *Jesuitarum*, ibid. 1600. Deinde Cotton, la doctrine des *Jésuites* 1610 et multa ejus aetatis scripta et offensiva et defensiva. Ordo ipse plerumque subscripsit: Societas Jesu, Compagnie de Jésus etc. — (Diversi sunt *Jesuatae*, qui nomen Jesu continuo in ore habebant.) — ¹⁹⁴) Primum obvii in Phil. Ribotii speculo, Ven. 1507, tum ap. Aubertum Miraeum 1609, al., et deinde in litigationibus, quas cum Jesuitis habuerunt c. annum 1670. (Helyot I p. 394.) Complures scriptores dicunt: monachi Carmelitani, Carmelitici; in Brevi Papali de a. 1698 est: Ordo B. Mariae de Monte Carmelo. — ¹⁹⁵) Hi non unicum ordinem faciunt, sed sunt compluria millia monachorum per et circa Athonem montem habitantium. — ¹⁹⁶) A Colorito monticulo prope Cassanum in Calabria citeriore. — ¹⁹⁷) *Cellebroeders* dicti in Flandria, perperam *Sellitae* dicti, quasi sedentarii. Franc. Modius illud nomen derivat a cellis, in quibus aegrotos curabant; Helyot III c. 54 a cellis sepulchralibus, citato Tertull. de resurr. carn. 27: „Sepulchra erunt cellae promae“ etc. — ¹⁹⁸) Ut Simeon ille *Stylites* (v. Bolland. Acta Sanct., 5. Jan.) et multi ejus aemul. — ¹⁹⁹) *Frères hospitaliers* ap. commendatorem Nicol. Gatier 1653. — ²⁰⁰) Apud D. Franc. Ant. de Montalva 1698. — ²⁰¹) Helyot III, c. 46. Alius ordo est, quem Pius II Papa 1459 instituit B. Virginis Bethl. — ^{201a}) *Theologiam Moscoviticam* scripserunt Joh. Roita Hussi sectator, tum Jo. Fabri; cf. Possevin de reb. Moscoviticis; Baro de Herberstein: Rerum M. descriptio. Joh. Bothwidi (Episc. Lincoep.): Utrum Moscovitae sint Christiani, 1620. — ²⁰²) *Saccitae* certe ap. S. Augustinum audiunt, ap. alios saccati s. saccarii. — ²⁰³) Illi nominantur Servi B. Mariae Virginis, e. gr. in Constitutionibus, Bonon. 1615; ital. Servi di Maria, Firenze 1591. — Fratres Minores dicitur Ordo S. Francisci, qui et Capucini, e. gr. Speculum Minorum 1512; Paris. 1610: hisp. *los Menores*, ital. *i Fratri Minori*. Unus Anton. de Terrinca 1682 scripsit: Theatrum Etrusco-Minoriticum.

§. 15. Proxime ad originem accedit materia, unde aliquid constet vel factum sit. Huc pertinent *καρφίτης θάλαμος* et *ψήκτρα δονακίτις* (Anthol.), *ξύλιτης, ἀγνίτης, καλαμίτης, σχοινίτης, φρυγανίτης, σωματίτις κόπρος, ἡλίτης* (ex clavis f.), *μολυβδίτης, ψαμμίτης, φυλλίτις*²⁰⁴); huc trahi etiam possunt *λοχίτις ἐκκλησία*²⁰³), *αίματις χορδή*, immo etiam *σιδηρίτης πόλεμος* poetice dictus ap. Pindarum²⁰⁶). Imprimis hic recensenda sunt varia **panum genera ex variis frumentis facta**: *ἄριος πιτυρίτης* (ex furfuribus), *κρησερίτης*²⁰⁷), *ἐρικίτης* et *κριμνίτης*²⁰⁸), *χονδρίτης*²⁰⁹), *ὄλυρίτης*²¹⁰), *ἐνίτης*²¹¹), *σκριβλίτης πλακοῦς*²¹²), *λεκιθίτης*²¹³), *πυρίτης*, etiam *αὐτοπιυρίτης* (*αὐτόπυρος ἄ.*)²¹⁴), *σιλιγνίτης* (siligineus)^{214a}), *σεμιδαλίτης* (similagineus)²¹⁵), *ἀλευρίτης*^{215a}), *γυρίτης* (ex polline), *σικαίτης*^{215b}); tum *ἐρυνζίτης* placenta²¹⁶), et paulo aliter *σησαμίτης ἄριος* s. *πλακοῦς*²¹⁷). *ἀχυρίτης* pro masc. gen. utitur tantum forma adj. *ἀχύρινος, κκαμίτης* etiam fem. habet²¹⁸). De vinis v. §. 16. — Mineralogi recentiores multa ejusmodi nomina habent inventa, ad materiam lapidum principalem significandum, ut: Boracit, Calcit, Bromit, Jodit, sim.; composita: Miargyrit, Chalcopyrit, Thermonatrit, sim.; hybrida: Argilit, Argilolit, Aluminit, Alunit, Fluorcerit, etc.

IV. Significatio qualitatis et abundantiae.

§. 16. Jam pergamus ad **condimenta ciborum et vinorum**: *ἄλεις θυμῖται* exstant ap. Comicum²¹⁹), *ἄριος ζυμίτης* ap. multos²²⁰), *ἄ. ἀμυγδαλίτης, ἀλευρατίτης*^{220a}) etc. Imprimis magnus est **vinorum conditorum** numerus, non tam ad delectationem factorum quam ad morbos curandos²²¹). Ante coenam vino admiscebatur piper, phyllis, myrrha, cypirum, unguentum Aegyptium²²²). Plurimae ejusmodi potiones per circumscriptionem nominantur²²³), haud paucae per terminationem *-ίτης* ab herbis derivantur, quum praesertim vino admixto

²⁰⁴) Galen. XII, 152. Diosc. III, 111. — ²⁰⁵) Quo nomine Dionys. Hal. comitia centuriata reddit. — ²¹⁰) *ἐλεφαντίτης* ap. Appian. signif. scutum ex elephantii pelle factum; rectius *ἐλεφαντίτης*, quum praesertim illud venatorem et conductorem ei. significet. — ²⁰⁷) Diphil. ap. Athen. III, 111. Galen. VIII, 134. — ²⁰⁸) Athen. III, 126. *κρίμων, τὸ παχυμερές τοῦ τε πυρίνου καὶ τοῦ ἐκ τῶν ζεῶν ἀλεύρου*, Galen. XII, 45. Diosc. II, 112. Galen. XVIII, B. 151: *κρίμων καλεῖται τὰ τοῖς ἀλφίτοις ἐμπερόμενα τῆς περρυμίνης κριθῆς μόρια μέγιστα*. — ²⁰⁹) *γ. εἶδος σίτου* (alica ex zea parata) Etym. M. et Gud. Athen. III, 109. 115, qui eum *χόνδρινον* quoque et *κριμματίαν* dictum esse refert. Diosc. I, 112. II, 18. Theophr. h. pl. IV, 4 eam etiam ex hordei specie indica nec non ex oryza fieri docet. — ²¹⁰) *ὄλυρα* (arinca) est *ζυῖος* species vel potius varietas. Spreng. ad Diosc., tom. II, 457. Plin. XVIII, 20, 4. XXII, 57. Gal. VI, 580. — ²¹¹) Athen. III, 111, ubi falso ante Schw. legebatur *ἐνίτης* et *νίτης*. — ²¹²) Athen. XIV, 647. — ²¹³) Profecto ab *ὀ λίκυθος* (lomentum), non ab *ἡ λίκυθος* (ovi pars interior), ut Lex. perperam addunt. — ²¹⁴) Athen. III, 110; ex tritico, furfuribus non remotis, etiam *ξηροπιυρίτης*, Athen. III, 111. 114 (Passow. errat). [Aliiter autem *αὐτοπιυρίας, ἀποπιυρίας*, qui ad *πῶρ* pertinent.] Celsus II c. 18: Ex tritico firmissima silligo, deinde similia, deinde cui nihil ademptum sit, *αὐτόπυρον* Graeci vocant. Galen. VI, 483. 523. XI, 120. — *ἄριος καθαρὸς* Athen. IV, 161. Galen. XI, 120; *μύλας* Athen. VI, 246. — ^{214a}) Galen. VI, 483. Plin. XVIII, 20 (86): tritici deliciae. — ²¹⁵) Athen. III, 115. 127. Plin. XVIII, 20. (89). Galen. XIII, 731. Diosc. II, 107. Paulo post citatur ab eo *τὸ ἐξ αὐτῶν ἀλευρον, τὸ πίτυρον, ἡ ζύμη, ἡ γῆρις*, nulla derivatorum mentione facta. Apud Athen. III, 109. 112. 115. 127 *πλακοῦς* est *νίος σεμιδαλίθος*. *σεμιδαλίθος* Galeno I, 483 est Graecum nomen antiquum. — ^{215a}) Athen. III, 115. — ^{215b}) ibid. 110. — ²¹⁶) Athen. XIV, 647. Dicitur etiam *ὀρίνης*. — ²¹⁷) *ὁ διὰ σησάμων πεπτόμενος*, cum sesami seminibus coctus, Athen. III, 114; etiam *σησαμοῦς*. Cf. Schweigh. ad XIV, 646 sq. — Praecipue locus class. de panum generibus est Galen. XI, 120. — ²¹⁸) Masc. exstat ap. Phot., fem. in Anthol.; cf. Isocr. vita. — ²¹⁹) Arist. Ach. 772. 1099. *θυμοξάλλη* describitur a Diosc. V, 24. — ²²⁰) e. gr. Athen. III, 109. 111. IV, 151. In Etym. Gud. *ζυμίτης* et pistorem et panem significat. — ^{220a}) Athen. III, 110. — ²²¹) His opponitur *οἶνος ἀμυγῆς καὶ ἀξέριος* Diosc. V, 11; (*ἀκρατος* rursus temperato per aquam vino); ille *αὐτίτης* dicitur in Etym. M., (id etiam singulare vini genus fuit apud Rhodios. Athen. I p. 31, ubi vid. intpp.). Contra *οἶνοι σκευαστοὶ* nominantur a Diosc. V, 28; *οἶνος μεμιγμένος* ab eod. europ. 30. Idem V, 45: *ἄθετοι οἱ μεμ. οἶνοι τοῖς ἐγαίνοισι*. Plin. XIV, 18: innumerabilia paene genera factitii vini, . . . omnia ad medicinae usum pertinentia. — Dioscorides V, 9 in enumerandis vinis factitiis term. — *ίτης* omnino abstinet. De *factitiis et fictitiis* Plin. XXIII, 26: *Vini genera, quae singi docuimus, nec fieri jam arbitror*, etc. — ²²²) Athen. II, p. 66. — ²²³) Ex. gr. *αἰθιοπίδος ἀψήμημα μετ' οἴνου*, Diosc. eup. I, 237; *ὁ διὰ σοριακῆς νέσθου καὶ κελτικῆς καὶ μελαβέθρου οἶνος*, id. V, 67; *οἶνος σὺν ἀψινδίω*, ib. 110, ven. 9; et praeterea multa praecepta medica, ut: *πινόμενος σὺν οἴνω, μετ' οἴνου καὶ μέλιτος καὶ ἄλων, ἐψηθεῖς σὺν οἴνω, καλαμίνθη ἐν οἴνω ἐψθῆ, ἀστραγάλου ἀπόζημα ἐν οἴνω, μαράθρου ἀψήμημα μετὰ οἴνου πινόμενον, ἀμμωνιακὸν οἴνω διεθῆν, χάλκανθον σὺν οἴνω γλοιωθῆν, μέτρα σὺν οἴνω, ἀρκευθίδες μετ' οἴνου*, et sexcenta similia; etiam *ἀκρατος σὺν ἀψινδίω* etc. — Adjectivum saepius de aceto usurpabatur, ut *ὄξος σκυλλητικόν, σκυλλινον acetum scyllinum*, (Diosc. eup. I, 78. 84. II, 31. 63), (neutrum substantive etiam saepius de oleo, ut: *ῥόδιον, ἱρινον* etc.); raro de vinis adjective dicitur *οἶνος στοιχαδικός, σχίνωος, σκυλλητικός* (Diosc. V, 26).

quasi illarum herbarum vires augeantur et efficaciae reddantur (cf. §. 3). Ita leguntur primum univēse φαρμακίτης^{223a}) et ἀρωματίτης οἶνος, i. e. ἀρωματικὸς²²⁴), deinde: ἀβροτονίτης²²⁵), ἀκορίτης^{225a}), ἀμωμίτης, ἀνηθίτης et ἀνισίτης^{225b}), ἀρκενθιδίτης²²⁶), ἀσαρίτης, ἀψινθίτης²²⁷), γληχωνίτης²²⁸), δαυκίτης²²⁹), δαφνίτης^{229a}), ἔλλεβορίτης²³⁰), θαλασσίτης²³¹), θυμβρίτης²³²), θυμίτης²³³), κεδρίτης²³⁴), κεστρίτης²³⁵), κονυζίτης²³⁶), κωνίτης²³⁷), μανδραγορίτης²³⁸), μαραθρίτης^{238a}), μελιτίτης²³⁹), μυρζίνιτης s. μυρσίνιτης²⁴⁰), μυρτίτης²⁴¹), ναρδίτης²⁴²), νεκταρίτης²⁴³), ὀριγανίτης²⁴⁴), πανακίτης²⁴⁵), περσίτης²⁴⁶), πειροσελινίτης^{246a}), πισσίτης²⁴⁷), πηγαυίτης²⁴⁸), πολυποδίτης²⁴⁹), πρασίτης²⁵⁰), ῥητινίτης²⁵¹), ῥοδίτης²⁵²), σακκαμωνίτης²⁵³), σικιλλίτης²⁵⁴), σιοιχαδίτης²⁵⁵), στροβιλίτης²⁵⁶), σνκίτης^{256a}), σνχομορίτης²⁵⁷), σελινίτης²⁵⁸), τηλίτης²⁵⁹), ὑσσώπιτης²⁶⁰), χαμαιθρίτης²⁶¹), χαμελαίτης²⁶²).

^{223a}) Athen. I p. 30. — ²²⁴) Ex compluribus rebus aromaticis constabat; Diosc. V, 64 et Plin. XIV, 15 varias ejus conficiendi rationes docent. Cf. Plin. XIV, 19. — ²²⁵) Ex Artemisia abrotano, etiam ex origano; Galen. XIX, 723. Colum. XII, 35. — ^{225a}) Diosc. V, 73. — ^{225b}) Geop. VIII, 3. 4. — ²²⁶) Diosc. V, 46. Ceterum ab illo differt ἀρκενθιδίνος, quippe non ex fructu, sed tantum per ξέλα νεύματα factus, ib. 45. (Ita nominantur κέδρωος, κνπαρίσινος, δάφνιος, πιτύιος, ἐλάτιος, χαμαπιτύιος, ἀλοάνθινος etc.) Plin. XXIII, 25: vinum e junipero. — ^{226a}) Geop. VIII, 6. Diosc. V, 66. — ²²⁷) Praecipue in usu erat; Geop. VIII, 21. ποικίλως σκενάζεται, scil. quinque rationibus, Diosc. V, 49; eup. 23. Plin. XIV, 19, 5, etc. Colum. XII, 35. Apud Aret. p. 135 E. ἀρκενθίδιον τοῦ οἴνου profecto legendum est ἀψινθίδιον οἴνον. — ²²⁸) Ex pulegio, Colum. I. c. Geop. VIII, 8. Vinum γληκωνίτης, (Paull. Aeg. III p. 249 Bas.), idem cum illo videtur, forma vocis corrupta. — ²²⁹) Diosc. V, 70 praecipit: διακόου τῆς ῥίζης ὀλοκόπου — εἰς γλεύκος κεράμιον x. τ. λ. — ^{229a}) Geop. VIII, 8. — ²³⁰) Helleborites ap. Plin. Secundum Diosc. V, 82 fiebat per γλεύκος τεθαλασσωμένον et μέλινα ἔλλεβορον. Plin. I. c. — ²³¹) Plin. XIV, 8 (75); etiam θαλασσίας, ἀλμυρὸς οἶνος Diosc. ven. 15; idem dicit οἶνος τεθαλασσωμένος (cf. Athen. I p. 32). Cf. V, 82. (Θάλασσα ποδίσια μετὰ μελικράτου, eup. I, 152, et ἄλλη μετὰ οἴνου ibid. II, 52.) Cf. Geopon. VIII, 24. Cato rust. 104 sqq. 112. Plaut. rud. II, 7, 30. Plin. XXIII, 24: Vinum marina aqua factum. — ²³²) ὁμοίως σκενάζεται τῷ θυμίτη. Diosc. V, 60. — ²³³) Diosc. V, 59: θύμον κεκομμένον καὶ σεσημένον . . . καθεῖς εἰς γλεύκος κεράμιον. (Cf. Colum. I. c.) Ibid. 61: ὀριγανίτης ὁμοίως. Ibid. 62 sq. eadem ratione κακαμνθίτης, γληχωνίτης, ἀβροτονίτης, κονυζίτης. — ²³⁴) Diosc. V, 47: κεδρίαν πλόναντες ἔδσαι γλεκεῖ πληροῦσαι γλεύκος. Cf. Not. 226. κεδρίδες πνόμεναι σὺν οἴνω ib. eup. II, 31. — ²³⁵) Ex betonica; δεῖ λαμβάνειν τὴν πῶαν σπέρματος πλήρη πεπίρου, Diosc. V, 54. Plin. XXV, 77 (84): Vettonica ex mero vetere pota. — ²³⁶) V. Not. 233. Geopon. VIII, 10. — ²³⁷) Etym. M. Sed κωνίας οἶνος est vinum pice pini conservatum, haud dissimilis saporis. Plin. XXIII, 24 distinguit *picatum* et *pice conditum*. — ²³⁸) Diosc. IV, 76: ἔνιοι δὲ ἀψινθίδιον οἴνω τὰς ῥίζας μανδραγορόν. Plin. XIV, 19, 7. (111). — ^{238a}) Colum. XII, 35. Diosc. V, 75. Geop. VIII, 9. — ²³⁹) Vinum fere mulsum; Plin. XIV, 11. (85). Diosc. V, 15 de eo fusius disputat; simile fuit ὄδρομελίτης (ex hydromelli vel potius hoc ipsum), et ὄδρομηλίτης (per ὄδρομηλον, Diosc. V, 30). Aret. p. 126 B. dicit: οἶνος καὶ μέλι μίξις παλαιῆς. — ²⁴⁰) μυρσίνης ἡ ἄλλη ἐν οἴνω habet Diosc. eup. I, 201; vini conficiendi duo praecepta dat V, 36, unde patet, perperam interdem ab interpretibus hoc vinum et quod sequitur, confundi. Praeterea μυρζίνης, *murrhina* s. *rotio murrhata*, erat propter dulcedinem mulieribus admodum grata. Plin. XIV, 15. — ²⁴¹) Diosc. eup. I, 23. (συνώμιος ib. 105.) Galen. XIII, 305. Crapulam areere credebatur, Diosc. I c. 155; cf. Athen. XV c. 18. Plin. XIV, 19, 3. Colum. XII, 38. Apic. VI, 5 dicit myrteum vinum. Athen. I, p. 32 dicit: μυρτίτης ἢ μυρζίνης οἶνος. — ²⁴²) Cf. Nota 223. (Diosc. V, 67 vinum citat, sed per circumscriptionem; in quo errant Lex., ut Passov. al., secuti Thes. St. — ²⁴³) σκενάζεται ἐκ τοῦ ἔλενιον, ὃ ἔνιοι — νεκταρίον καλοῦσι; Diosc. V, 66. Additur 68 ἀσαρίτης, 71 ἐλλεισφακίτης, 72 πανακίτης (α πᾶναξ!), 73 ἀκορίτης ex acoro, καὶ ὁ ἀπὸ γληκωνίτης ὁμοίως σκ. Νεκταρίον saepius dicitur nectarea. Plin. XIV, 19, 5 (108). — ²⁴⁴) Cf. Nota 225; τραγοριγανίτης Diosc. V, 55. Huic similes adduntur 56 sq. βορνίτης et δικταμνίτης. — ²⁴⁵) Cf. Nota 243; at ipse Diosc. III, 31 citat τὴν ἀγριοριγανον, ἢ πᾶνακες ἠράκλειον καλοῦσιν. Aliud πᾶν. est Ἀσκληπιόδ, ib. 49. (—πῶν ap. Oribas.) — ²⁴⁶) Ab arbore perseae, (corrupta forma pro: perseltes). Plin. XV, 13. — ^{246a}) Diosc. V, 75. Geop. VIII, 12. — ²⁴⁷) οἱ δὲ πίσαν ἢ ῥητινην πιυίνην ἔχοντες οἶνοι — Diosc. V, 6; ibid. 48: οἶν. πίσα. σκενάζ. δια πίσης ἑγρᾶς καὶ γλεύκος. — ²⁴⁸) Geop. VIII, 13. (Circumscriptione utitur Diosc. III, 45.) Ita etiam πηγαυίτης χολῆ Jus amarum ex ruta, est ap. Athen. III, 101. — ²⁴⁹) Ita Lex., e. gr. Thes. Steph.; quantum equidem sciam, veteres scriptores hoc vinum quidem habent (Paull. Aeg. III p. 251, al.), sed hoc nomen non habent. — ²⁵⁰) Diosc. V, 58. — ²⁵¹) Vinum resinatum. Diosc. V, 43. — ²⁵²) Dicitur etiam ῥόδιος. fit ex musto, ut praecipit Diosc. V, 35. Geop. VIII, 2. — ²⁵³) Inter purgantia, fit ex scammonia, scil. τῆς ῥίζης. Diosc. V, 83. Plin. XIV, 19, 5. (110). — ²⁵⁴) Cf. Nota 223 extr.; scillites apud Plin. XXII, 26 etc. et Colum. XII, 33. — ²⁵⁵) τεθαλασμένον, Diosc. V, 44. — ²⁵⁶) Apud Plin. XIV, 19 et Diosc. V, 41, ubi praecepta dat; nominabatur etiam κατορχίτης. Ceterum Diosc. I, 183 dicit: τὸ ἀγέψμα τῶν σῶκων, ut III, 29: τὸ ἀγέψ. ὀριγανόν, ubi adjicitur: σὺν οἴνω, (cf. III, 35. 38. 113) et ἀγέψ. σέλινον V, 110. Mirationem movere potest ἀγέψμα ἀψινθίδιον σὺν οἴνω ἀψινθίτη, id. ven. 7. — ²⁵⁷) ἐκ τῶν σνοκομόρων ὡσαύτως ib. 42. — ²⁵⁸) σέλινον σπέρματος ὠρίμον etc., Diosc. V, 74. Geop. VIII, 16. — ²⁵⁹) Ex foeno Graeco. Galen. X, 938. Geop. VIII, 14. Latine non invenitur. — ²⁶⁰) γλεύκος καὶ τοῦ ὑσσ. κκομμένον τῶν φέλλων, Diosc. V, 50. ὑσσ. σὺν οἴνω eupor. 164. — Cf. Geop. VIII, 15. Plin. XIV, 19, 5 (109). Colum. XII, 35. — ²⁶²) Ex trixagine; Diosc. V, 51, proximo similis. — ²⁶²) ἐπιθεῖν ἀνθῆ ὃ θάμνος, μετὰ τῶν φέλλων κόψας . . . Diosc. V, 79; ib. 78 θυμελαίτης . . . τῶν κλωνῶν σὺν τοῖς φέλλοις καὶ τῷ καρπῷ . . . Cf. Plin. XIV, 19, 7, (111), qui praeter multa circumscripita addit etiam lectisphagiten. — Ceterae manipulationes in vinis per term. — ias exprimuntur, ut

Paulo aliter se habent ἀπίτης^{262a}), μηλίτης sive κυδωνίτης²⁶³), (quippe ex malis Cydoniis factus, melle admixto), ζοίτης^{263a}), φοινικίτης s. σπαθίτης²⁶⁴), δμφακίτης^{264a}), σταφυλίτης^{264b}), βοτρυίτης, ἀσταφιδίτης et σταφιδίτης, στεμφυλίτης^{264c}), κανθαρίτης^{264d}).

§. 17. Porro abundantia vel copia quaedam significatur per terminationem —ίτης, ita ut proxime accedat ad adjectiva in —οίς desinentia. Ita se habent γὰ βονυτίς Aesch., φελλίτης γῆ lapidosa²⁶⁵), ἀσφαλίτης s. ἀσφαλίτης λίμνη in Terra Sancta, νικίτης s. νικίτης γῆ, ψαμμίτης ap. Herod. pro ψάμμινος, pariter fortasse Ἀμμίτης fluvius Apolloniam Chalcidicam alluens²⁶⁶), σχοινίτης^{266a}), φυλλίτης et φυλλίτης (v. n. 204), πεταλίτης^{266*}), λοχίτης rex (ap. Aesch., Soph., Xen.), nimirum cui multae sunt copiae; κογγίτης marmoris species conchis incrustata, σμαραγδίτης mons^{266b}); porro τεναγίτης paluster, ἠλίτης clavis ornatus, χρηματίτης et κτηματίτης, λαρυγγίτης (vociferator) et sim. Maxime de mineris dicitur, in quibus metalla insunt: γῆ μεταλλίτης Hesiod., χρυσίτης λίθος Galen.²⁶⁷), χρυσίτης γῆ et ψάμμος Herod., Galen., qui conjungit χρυσίτης, ἀργυρίτης, σιδηρίτης γῆ²⁶⁸), — χαλκίτης λίθος sive plerumque χαλκίτης²⁶⁹), μολυβδίτης²⁷⁰), et quodammodo πυρίτης²⁷¹).

V. Significatio possessiva, partitiva, relativa.

§. 18. Alias non tam abundantia, quam omnino possessio alicujus rei cum emphasi quadam illa term. exprimitur. Transitum faciant κληματίτης, πωγωνίτης, κερατίτης, κεντριίτης²⁷²), haec de corporis partibus extremis; deinde de vestitu et similibus: σινδονίτης et —νίτης veste indica indutus, διφθερίτης pellibus ind., ζωνίτης, Λαφνίτης Ἀπόλλων, στεφανίτης de victore; tum praesertim de genere armorum: ὀπλίτης,

δεντριίας, τρυγίας, σακκίας, κωνίας, praeterea τροπίας, σαπρίας etc. Sed ohe, jam satis! Recte nimirum Athen. I, 39: ὁ οἶνος φιλολόγους πάντας ποιεῖ. — 262*) Diosc. V, 32. Geop. VIII, 5. — 263*) Diosc. V, 28: ὁ δὲ ἀπὸ (potius ἐκ) τῶν κυδωνίων (μηλων), et paulo post: ὁ κυδωνίτης, ὃν ἔνιοι μηλίτην καλοῦσι. Praecepta ibi habes. Idem I, 160: ἐκ τῶν κ. μ., κοπιτομένων καὶ ἐκθλιβομένων, ubi cum melle miscentur; vinum Cydonites, Pallad. oct. 20. — 263*) Plin. XIV, 19, 3 (103): e malis punicis. Diosc. V, 34. — 264*) Praecipit de hoc Diosc. V, 40. — 264*) σκ. τῆς σταφυλῆς ἐν ὄξυζούσης. Diosc. V, 12, apud Plin. XIV, 60 etc. omphacium, ut ap. Diosc. V, 6. Geop. VIII, 11. Is etiam compluria ejusmodi affert. — 264*) Diosc. V, 6 dicit: ὁ ἐκ τῆς σταφυλῆς γενόμενος, γλυκὸς καλούμενος. — 264*) (ut στεμφυλίτης ἐλαία), lora, vinum secundarium, apud Asiaticos; etiam δεντριίας ap. Atticos, ex crassis partibus post mustum expressum restantibus. Galen. VI p. 580. — 264*) Ex uvarum genere, quod κανθαρίτης vocabatur. Plin. XIV, 9. (75). — 265*) φελλός sermone Macedonico erat lapis. Ruhnk. Tim. 270. — 266*) Athen. VIII p. 334. — 266*) Σχοινίτης portus Argolidis. Plin. IV, 18. — 266*) Nic. Ther. 864. — 266*) Plin. XXXVII, 18. (73). — 267*) Praeterea Etym. Gud. χρ. σημαίνει τὸν λίθον, ἐνθα ἀκονῶσι τὸ χρυσίον. Idem habet Etym. M., ubi χρυσίτης falso scribitur. — 268*) Galen. XII, 184. Diosc. V, 102: σιδηρίτης χρυσίτης est λιθάργυρος vel ejus species. Idem V, 102: ἢ δὲ ἐν Σικελίᾳ ἀργυρίτης, ἢ δὲ ἐκ τοῦ ἀργ. Λαυρίτης. — 269*) Chalcitis est minerale salinum, ponderosum, durum, rubicundum, simile aeri, friabile nec lapidosum: Vitriolum atramentarium, Linn.; Lapis atram. ruber sec. Waller. (Diversa est χαλκάνθος Diosc. eup. I, 46. 189. 210.) χαλκ. λεία ad pulverem redacta (Diosc. eup. I, 86) opponitur ἰμῆ (ib. 129); ὀπτή Aret. p. 89 C. Ex chalc. aes coquitur sec. Plin. XXIV, 32; probabatur ea, quae esset mellei coloris, ib. 29. Spreng. ad Diosc. V, 115. Steffens (Oryctogn. IV p. 281) intelligit cuprum arsenicatum capillare. Cf. Galen. X, 199. 202. 927. XI, 88. 440. 641. 688. XII, 238. 241. XIII, 568. XIV, 289. XV, 914. χ. στυπτηρία ib. XIX, 154. De duplici genere grammatico Galen. XII, 193 haec: ἔνιοι λίθον ἀργενικὸς οὐκ ἐπιτρέπουσι λέγειν, ἀλλ' ἐὰν εἴπῃς ἐμβάλλω τὸν λίθον ἐπὶ τὸν κέρα, κερατίτην ὡς αὐτοὶ πεπληγμένοι λίθον τὴν κεράην, κ. τ. λ. Medici iam dudum consueverant masc. gen. dicere αἰματίτης, πυρίτης, γαλακτίτης, μιλιτίτης et sim., grammatici vero sec. Galen. ἀχρήστως ἐρίζουσι. Nec maiorem curam declinationis medici habuerunt; nam pro χαλκίτης (XIII, 748. 816) plerumque flectebant χαλκίτης, ut Galen. XII, 228 sq., etc. XIII, 310, etc.; imo utramque declinationem, puram et impuram, promiscue invenimus factam XIII, 741 sq. Ita etiam ἰσείως XIII, 969. 977 bis. 978 sq. Dioscor. scribit ἰσείως I, 1. 18. eup. I, 147. 174. 207. II, 22. 98. χαλκίτης eup. I, 190; ἀργυρίτης V, 102; σιδηρίτης I, 174; κερατίτης ven. 18; σείρης I, 221; rursus idem habet χαλκίτης V, 84; ἰσείως eup. I, 229; II, 36. 61. 112; ἰσείτης ib. I, 162. 170. 204; σείρης, ἰσείως ib. I, 217. II, 59; γύρης ib. II, 7; σείρης ib. II, 41. 63. 76; ἀργυρίτης ib. II, 40. 109; σείρης ib. II, 57 etc. Imo etiam σείρης est ib. II, 34, ut ἰσείως apud Theophr. h. pl. 7. ἰσείως etiam apud LXX Intpp. et Paul. Aeg. legitur. Cf., quae Athen. III, 127 affert de σιμηδαίως et σιμηδαίως. — 270*) ἢ μ. καλουμένη ἄμμος. Diosc. V, 102. Etiam argenti spuma est ap. Plin. XXXIII, 35 (106). — 271*) Etiam πυρίτης λίθος, Galen. XIII, 927; cf. ib. 739 sq. Diosc. V, 142: π. ἐστὶν εἶδος λίθου, ἀπ' οὗ χαλκὸς μεταλλήσεται, i. e. cupri minera, ceterum medicamentum usitatissimum (Diosc. eup. I, 153. II, 114), propterea ita nominata, quod ad chalybis ictum scintillas edit. Praeterea cf. §. 25; n. 389 a. — 272*) Piscis ap. Aelian. hist. anim. IX, 11; alias κεντριίτης.

(et ἀνθοπλίτης), πανοπλίτης (Tyrt.), θωρακίτης (Polyb.), ἀσπιδίτης²⁷³), λοχίτης, θρεπανίτης (Const. Man.), σφενδοπίτης²⁷⁴), κορνίτης²⁷⁵), tum de copiarum partibus: ἡμιλοχίτης²⁷⁶), διλοχίτης²⁷⁷), διμοιρίτης²⁷⁸); de portionibus: rursus διμοιρίτης et τριμοιρίτης, μερίτης et μοιρίτης²⁷⁹); de rebus domesticis, imprimis rusticis et ad vitam sustentandam necessariis: καμηλίτης, ἡμιονίτης²⁸⁰), ζευγίτης²⁸¹), ἀρμαίτης²⁸²), σακίτης; haud absimile est τεχνίτης (ap. seriores τεχνήτης). Sejuncta a ceteris videntur κωμαίτης (Const. Man.) et μηνίτης, quod temere a verbo repetitur; etiam asterites, basilisci species ap. Apulejum, hic afferendus sit.

§. 19. Rursus (quasi passive) term. —ίτης interdum significat, hominem vel rem pertinere ad alteram, imo partem ejus esse. Exempla haec sunt (praeter nonnulla supra §. 5 sq. allata, quae similia certe videantur): δεινδορίτης νύμφη²⁸³), εὐνίτης²⁸⁴), et similia: Διασίτης²⁸⁵), λοχίτης miles gregarius²⁸⁶), συμμορίτης²⁸⁷), φαλαγγίτης²⁸⁸), fortasse etiam φειδίτης ap. Laced., (et similia φυλέτης et ὠβάτης tribulis), χορήτης, — ῥίτης²⁸⁹), deinde de locis: κρηνίτης, μνημαίτης (λόγος, oratio funebris), μύλλης, νηίτης (στρατὸς Thue.), πυργίτης²⁹⁰), λαχίτης, σιαγονίτης, σπηλαίτης, σιεγίτης, σιερονίτης, σπηλίτης, σινλίτης, τεμενίτης²⁹¹), τοπίτης, ὠλενίτης et sim., tum de collectivis: κτηνίτης, ληϊτίτης²⁹²), μνοίτης, μνώϊτης, μνώϊτης²⁹³), ποιμνίτης²⁹⁴), πυρρίτης etc.; de rebus manu factis: ἐπαλξίτης λίθος, ἡλίτης, ζωνίτης, κεραμίτης, de tempore et occasione: ἐσπερίτης vespertinus (Soph., Paus.), ἀλκνονίτιδες ἡμέραι²⁹⁵), ληναίτης θόρυβος²⁹⁶). Huc accedunt nonnulla composita jam supra allata, (§. 2), ut παρεσχαρίτης, παρηονίτης γλῆνις, al.

§. 20. Porro usum vel utilitatem term. —ίτης significare potest; primum de homine: ἀρμαίτης, παλαιστίτης; deinde de terra: γῆ κεραμίτης²⁹⁷), γῆ ἄμμος, ψάμμος ὑάλτις s. ὑελίτις²⁹⁸), δεινδορίτης²⁹⁹), ἀμπελίτης³⁰⁰), — tum de plantis: λυχνίτης φλομῆς³⁰¹), κάλαμος ζευγίτης, βελίτης³⁰²) et φραγμαίτης³⁰³), φαλαγγίτης³⁰⁴); (de lapidibus v. infra, Nota 390 b); denique de rebus manu factis, ut: ἀμαξίτης φόρτος, λεκρίτης θρόνος, τεμαχίτης ἰχθὺς (satis magnus ad dissecandum)^{304a}), φαρμακίτης βίβλος³⁰⁵), λιμενίτης κόλπος.

Mineralogi recentiores addiderunt γραφίτης, vocem apud veteres nullibi obviam.

²⁷³) Soph. fragm.; epicum metrum desiderat ἀσπιδίτης. — ²⁷⁴) Aut ita scribendum ut paronymum, aut σφενδορητίς ut verbale; tertium non datur, nec quartum σφενδορητίς, quod et ipsum habent Lex. — ²⁷⁵) Etiam κορνίτης (cf. priorem nostram diss. §. 90, ubi multa collata sunt); Etym. Gud. hoc unum tantum novit. — ²⁷⁶) Dux hemilochiae, ap. Schol. Lucian. Aliter se habet λοχίτης, §. 17 et §. 25. — ²⁷⁷) Suid. s. v. — ²⁷⁸) Idem quod ἡμιλοχίτης. Praeterea διμ. et τριμοιρίτης, qui duplicem et triplicem mercedem vel portionem accipiant. Böckh. Oec. Ath. I, 295. — ²⁷⁹) μ. γεωργός ap. seriores: colonus partiarus. — ²⁸⁰) Praeterea ἑππος ἡμιονίτης de equa, ab asino mulum gestante dicitur. — ²⁸¹) Etiam ζευγίτης. Böckh. I. c. II p. 30. — ²⁸²) Lydorum cognomen ap. Philostratum, imag. 17. — ²⁸³) νύμφαι δεινδορίτης Meleagro! — ²⁸⁴) Apud Suidam recte, ap. Hesych. minus recte sunt ἰθυσταί, ut Αἰτωλισταί, Κορδισταί. Cf. prioris nostrae diss. §. 85. — ²⁸⁵) Sectarus, ap. Pollucem; Διασίτης potius est sodalis, sed sec. Moeridem haec est forma Attica, sec. Etym. M. unica. Cf. Salmas. obs. ad J. A. p. 146. — ²⁸⁶) Apud Synes.; συλλοχίτης ap. Herod. non conjungi debet cum συμμορίτης et similibus. — ²⁸⁷) Ejusdem symmoriae particeps, Poll. — ²⁸⁸) Miles phalangis Macedoniae, certe ap. Liv. XXXVII, 40; XLII, 51; de longe alio sensu v. infra §. 24 et Nota 304. — ²⁸⁹) Chori membrum; f. lect. χορήτης, ap. Nonn. etiam χοροίτης. Ruhnk. ep. crit. p. 141. — De: κοινολαίτης infra disputabitur. — ²⁹⁰) Etiam πύργινος ap. Aesch. — ²⁹¹) Cf. etiam Böckh. Oec. Ath. II, 339. — ²⁹²) Captiva, ap. Apoll. Rh. I, 813 et Lycophr. 105 (cit. ab Eustath.). — ²⁹³) Cf. prior. diss. §. 5. Athen. VI, 267, ubi vid. intpp. — ²⁹⁴) κίων, ὄμιναιος etc., in hoc pro ποιμνίτης, in illo aliter. — ²⁹⁵) Schol. Arist. Av. 251; cur Lex. malint ἀλκνονίτιδες ἡμέραι, non intelligo. — ²⁹⁶) Apud Arist. Eq. 544; qualls fit in Lenaeis. — ²⁹⁷) Apud Plut. mor. 827; Hipp. 453. 488; Galen. XII, 209. — ²⁹⁸) Terra vitro parando apta; Strab. XVI p. 1099. — ²⁹⁹) Dionys. Hal. I, 37. Philo Jud. II, 371. — ³⁰⁰) Cum subst. ap. Galen. XII, 186. XIII, 788; sine illo ib. XIII, 768. 810. Diosc. V, 180; ἀμπ. γῆ, ἢ μιν τινες φαρμακίτην καλοῦσι, . . . πρὸς τὰς τῶν ἀμπέλων χρῆσεις, . . . Idem Paul. Aegin. VII p. 234. Plin. XXXV, 194. — ³⁰¹) Diosc. IV, 102: τρίτη φλομῆς ἢ καλουμένη λυχνίτης, ἐπὶ δὲ τῶν θρωαλλῶν, εἰς ἐλλόγνια χρῆσιμη. Ibi fortasse legendum χρῆσιμη (φύλλα), nam paulo post 103 pergit: Αἰθιοπίς καὶ αὐτὴ παραπλήσια φλόμῳ ἔχει τὰ φύλλα. Id. I, 210: φλόμος ὁ εἰς τὰ ἐλλόγνια. Plin. XXV, 74. (121). — ³⁰²) Ad sagittas aptus. Diosc. I, 114: κάλ., ὁ μὲν τις καλεῖται ναστός, ἐξ οὗ τὰ βέλη γίνονται. Ille est Theophrasto (h. pl. IV, 11) ἴδιος ὁ τοξικός, ἐν δὲ Κορητικῶν τινες καλοῦσιν, ὀλιγογόνατος μὲν, μάλιστα κάμψιν δεχόμενος, scil. ad arcus faciendos. — ³⁰³) Calamus firmissimus videri possit, quippe ad sepe faciendum utilis; at apud Diosc. I, 114 nominatur λεπτός, ἐπόλεμος, εἰς οὗ ὀππὸν μέγας κάλ. eur. I, 167; ille contra ad medicinam facit, ib. 226. 240. Plin. XXXII, 52 (141). — ³⁰⁴) φελ. ὀνόμαστα ἐκ τοῦ βαρθεῖν τοῖς ἐπὶ φαλαγγίων δακνόμενοις. Galen. XII, 150. Plin. XXVII, 12. 98: phalangites a quibusdam phalangium vocatur. (Anthericum liliastrum, Linn.) De animali phalango v. Aelian. var. h. I, 8; an. III, 36. IX, 11. 39.

VI. Significatio similitudinis.

§. 21. Similitudinem singularem aliquando haec term. praedicat, et primum quidem coloris et luciditatis similitudinem, praesertim in lapidibus: *ἀείτης*^{305a}, *αίμαίτης*³⁰⁶, (sane etiam propter utilitatem dietus, v. §. 25), *ἀμμίτης*, *ἀνθρακίτης*^{306a}, *βατραχίτης*³⁰⁷, *γαλακίτης*^{307a}, *γερανίτης*³⁰⁸, *θρύτης*^{308a}, *ἐλαίτης*^{308a}, *ἐλίτης*^{308b}, *ἠπαιίτης*³⁰⁹, *ἠφαισίτης*^{309a}, *θυίτης*³¹⁰, *ἰερακίτης*^{310a}, *καδμίτης*^{310b}, *καπνίτης*^{310c}, *κατοπιρίτης*³¹¹, *κεραμίτης*^{311a}, *κρηίτης*³¹², *κισσίτης*^{312a}, *κνανίτης*³¹³, *λυχνίτης*³¹⁴, *μελιίτης*³¹⁵, *μηκωνίτης*^{315a}, *μηλίτης*³¹⁶, *μιλίτης*^{316a}, *μολοχίτης*³¹⁷, *μοροχίτης*^{317a}, *μυρσίτης*^{317a}, *μυρσινίτης*^{317b}, *ναρδίτης*^{317c}, *ναρκισσίτης*^{317b}, *νεβρίτης*^{317c}, *νηρίτης*³¹⁸, *οβίτης*³¹⁹, *πορφυρίτης*^{319a}, *πρασίτης*^{319b}, *ροδίτης*^{319c}, *σαρκίτης*^{319d}, *σεληνίτης*³²⁰, *σιδηρίτης*^{320a}, *σιτίτης*³²¹, *σκορπίτης*^{321a}, *σταυρίτης*^{321a}, *συνίτης*^{321b}, *τεφρίτης*^{321c}, *φεγγίτης*^{321d}, *φλογίτης*^{321e},

XVII, 40. Spreng. ad Diosc., tom. II p. 670 sq. Miror, ap. Diosc. de ven. 21 herbam phalangiten omnino non memorari. — ^{304a} Athen. VIII, 340. — ³⁰⁵ *ἰν γαρμακίσι βιβλοῖς*, ut Galen. ait XIII, 3. 239. 894 bis. — ^{305a} A colore aquilae candicante cauda. Plin. XXXVII, 72. — ³⁰⁶ Ejus vires describit e. gr. Galen. XII, 195 et compluribus locis libri X. Dicit illo loco: *ὁ καλούμ. αἰμ., ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν χρῶαν ὁμοιότητος ἀνομασμένος, ὥσπερ γὰρ καὶ ὁ γαλακίτης, ἐπειδὴ κακίτης (hic) εἰς χυλὸν λευκὸς ὁμοῖος γαίεται γάλακτι. παραπλήσιον . . . ὁ μελιίτης.* Cf. id. 732 sq. 775. 777 etc. Plin. XXXVI, 37 quinque genera citat praeter magnetem. Diosc. V, 109 in haem. laudat τὸ στέφον καὶ ἰσχαιμον, et V, 143 dicit: *δύναμιν ἔχει στυπτικὴν, — πίνεται σὺν οἴνῳ — πρὸς αἵματος πύσους. Καὶ ἐκ τῆς μαγνήτιδος πέτρας καιομένης κατασκευάζεται αἰμ., ὃ δὲ αὐτοῦ ἐν Αἰγύπτῳ μεταλλεύεται.* Cf. eup. II, 82. 109. Alex. Trall. VII p. 300. Apud Marbod. 476 Emathites. — Est ferrum oxydatum, ap. Linn. ferrum haematites. Cf. etiam Bauschii schediasma de lap. haem. et aet. Lips. 1665. — ^{306a} Plin. I. c. 38. XXXVII, 27. 73. — ³⁰⁷ Plin. XXXVII, 55. (149). Nonnullos horum lapidum ap. Latinos tantum citari, eosque femin. genere, vix operae pretium erit attendere. — ^{307a} Cf. Nota 306. (Marbod. 573 galactis; Pseudo-Marbod. 48 rectius) Diosc. V, 149: *γαλ. ἀνομασται ἀπὸ τοῦ γαλακίως ἀνομασται.* Idem eup. 33. Vocabatur etiam sec. Plin. XXXVII, 59 (162) *synophites* vel *synnephites*, et *leucographia* vel *leucographitis*. Videtur fuisse topus calcareus, qui solutus lacteum reddit succum, — reperitur ap. Goslarium, Misniam etc. Spreng. ad Diosc. I. — ³⁰⁸ Plin. XXXVII, 72 (187). — ^{308a} E tunicis arborum. Plin. XXXVII, 73 (188). — ^{308b} Plin. XXXVI, 38. Porro cepelatitidis s. cepitidis ib. XXXVII, 56. — ^{308c} ib. 72 (187). — ³⁰⁹ Hepatites lapis et hepatitis gemma ap. Plin. XXXVI, 147. XXXVII, 186. *μίλος ἠπαιίτης* Diosc. V, 111. — ^{309a} *Rutilans*, Plin. XXXVII, 72 (187). Apud Marbod. 462: *Epistites*. — ³¹⁰ Thuris colorem referens, Plin. *callais* sec. Spreng. ad Diosc. V, 153: *ἴσσι δὲ ἐπὶ χλωρος.* Apud Galen. XII, 198 nominatur *θυίτης Διοσκορίδου*. — ^{310a} *Alternat milvinis nigrisque veluti plumis.* Plin. XXXVII, 60. Cum *geranite* confluit ap. Marbod. 450 in *gerachtten*. Alardus hic restituit hieraciten, Beckmannus cum aliis *geraniten*. — ^{310b} Cadmitis gemma ab ostracide diversa. Plin. XXXVII, 54 (151). — ^{310c} Jaspidis species *veluti fumo infecta*, etiam *capnitas*; Plin. XXXVII, 37. 56. Pseudo-Marbod. I: *Capnites* specie crystallinus. Idem habet v. 12 *igniten*, a pyrite diversum. — ³¹¹ Plin. XXXVII, 56 (152). Falso *Catopyritus*. — ^{311a} Plin. I. c. — ³¹² Plin. I. c. Apud hunc plerique lapides pretiosiores genus fem. habent. — ^{312a} Plin. ib. 73 (188). — ³¹³ Apud Hippocr. Masculino carere videtur; pro quo Schneid. Lex. temere habet *κνωίτης*. ³¹⁴ Athen. V, 205. Carbunculus sec. Marcell. Empir. et auct. inc. fragm. inter opp. Symmachi p. 73 Maji; praeterea autem marmoris species, ex qua lucernas et potiora fieri docet sec. Varronem Plinius XXXVII, 30; cf. XXXVI, 5, 4 (14); *λυχνίτης* Callix. Rhod. ap. Athen. I. c. — ³¹⁵ Galen. XII, 195: *παραπλήσιον δὲ αὐτῷ (τῷ γαλακίτη) κατὰ τὴν χρῶαν τὸν χυλὸν ἐργαζόμενος ὁ μιλ., ἀπὸ τῆς κατὰ γένεσιν ὁμοιότητος ἀνομασται.* Spreng. ad Diosc. V c. 150. — ^{315a} Plin. XXXVII, 63. — ³¹⁶ ib. 73. Diosc. I. c. — ^{316a} Plin. XXXVI, 38 (147). — ³¹⁷ Lat. *malachites*, iaspidis species malvae colorem referens, Plin. ib. 36; *melochites* ap. Marbod. 680. Hodie contra est minera cupri s. aerugo nativa, solida. — ^{317a} Plin. ib. 63 (255). — ^{317b} Diosc. — ^{317c} Plin. ib. 63. — ^{317d} ib. 73: *venis et odore distincta narcissitis*. Cf. Dionys. periég. 1031. — ^{317e} Libero patri sacer, ib. 64. — ³¹⁸ Etiam *αναρίτης* dictus, e. gr. Athen. III, 85 sq., lat. *narita*, sipe dubio a simili colore rhododendri appellatus, quod etiam *νηρίων* dicebatur. Etym. M. et Gud. minus recte recurring ad *Νηριός* et *νηρός*, quamquam ab hoc simpliciter tota vocum familia et vel ipsius Nerei nomen, quasi zoophytorum submarinorum Dei patris, profecta est. Cf. Lob. prol. pathol. 395. — ³¹⁹ *Θρίτης καλούμενος λίθος.* Galen. XII, 206: *ἀλλ' οὐκ ἂν τις αὐτὸν ἐν τοῖς λίθοις ἀριθμοῖη(?)*. Diosc. V, 161. Compluria habebat genera, diversus tamen a nostro serpentino s. ollari lapide, potius marmoribus adnumerandus. Kühn. Lex. Blanc. II p. 1043. *Ophites albus* est apud Plin. XXXVI, 43. — ^{319a} Jaspis durissimus, rubens. Plin. ib. 57. 88. — ^{319b} Etiam *prasius*, Marbod. 556. — ^{319c} Plin. XXXVII, 73 (191). — ^{319d} *Bubulas carnes repraesentat*. Plin. ib. 67. — ³²⁰ Gypsum compactum, lamellosum, dilucidum; hodie Feminarum s. Mariae glacies. Plin. ib. 181. Praeterea laudatur *ἠδροσεληνίτης*, qui et ipse lucidus lunam dimidiam habebat. Plin. ib. 67. — ^{320a} *Sideritis ferro similis*; ib. *Siderites*, adamas ferrei splendoris; ibid. 15. Ibi Plin. addit: *Adamas et venena irrita facit, et lymphationes abigit, metusque vanos expellit a mente, et ob idem quidem cum anachiten vocare.* Utrum ab *ἀνάχη* an ab *ἀνάχος* hoc nomen derivatum putaverit, minus liquet; cum Bochartio (Phaleg. et Can. p. 630) ab *ἀχος* id derivare nolim, quum analogia id recuset. Nec magis perspicua est forma *ἀνακίτης* in libro Pseudo-Orphico de lapidibus: (*γαλακίτης*), *Τὸν ἕα πάλαγγιές μιν ἀνακίτην ἀδάμαντα Κλεῖον.* Imo, quomodo Bochartius hoc nomen cum hebraica voce *anach* vel *anac* (plumbum, stannum; Amos VII, 7) comparandum putet, plane non intelligo. — ³²¹ Carbunculus ap. Plin. I. c. 25: *innato fulgore radians*, videtur a *οἶρος* derivandus. — ^{321a} *Scorpionis aut colore aut effigie*. Plin. ib. 72 (187). — ^{321b} *Singulorum animalium adipe numerosa*. Plin. ib. 71 (186). —

χλωρίτης^{321f}), χρυσίτης^{321g}), — deinde in **herbis**: πορφύρις (figus)³²²), πυρίτης^{322a}), σεληνίτης³²³), σιδηρίτης (cf. §. 25), χρυσίτης³²⁴), fortasse etiam *echites*^{324*}). Praeterea nonnulla adjective usurpantur, ut *μυρσίνης*, *σφαραγδίου*, *όφινης* (πέτρα) etc.

Lapidibus, si recentiore mineralogiam respicimus, asserendi sunt multi apud veteres incogniti, ut: Leucit, Xanthit, Pyrrhit, Melanit, Irit, Augit, Limonit etc.; per compositionem nominis: Metachlorit, Chloanthit, Phlogopit etc.; nonnulla nomina vitiose prorsus facta sunt, ut: Melopsit, Glauconit, Rhodonit, quaedam etiam hybrida, ut: Albit, Olivenit, Nacrit etc.

§. 22. **Figurae et speciei similitudinem** videmus in hisce exemplis: Primum inter **lapides** citantur *ἀμμίτης*^{321a}), *βαλανίτης*^{321b}), *βελεμνίτης* et *βελενίτης*³²³), *βοσικουχίτης* et *βοιρνίτης*^{323a}), *γερανίτης* (v. 21), *δενδρίτης*^{323b}), *κεγχρίτης*^{325c}), *κηλίτης* (v. 308 a), *κογγίτης* (§. 17), *μηκωνίτης*, *μυρμηκίτης*^{325d}), *όνυχίτης*^{325e}), *όστρακίτης*³²⁶), *σακρίτης*^{326a}), *σπογγίτης*^{326b}), *σριγγίτης*^{326c}), *τριγγίτης*^{326d}), *φοινικίτης*, *φνκίτης*³²⁷), *χελωνίτης*^{327a}), fortasse etiam *oritis*, lapis globosa specie^{327b}). Porro inter **mineras**: *καδμεία βοιρνίτης*³²⁸) et *πλακίτης*³²⁹), tum *σινπηρία πλακίτης*, *βωλίτης*, *πλινθίτης*, *ζωνίτης*, *βοιρνίτης*, *όνυχίτης*, *δροβίτης*³³⁰).

His addimus recentiora nomina quaedam a figuris depromta: Asterit, (Astrolit desiderat scripturam per th), Pegmatit, Plinthit, Grammatit, tum parasynteta: Astrophyllit, Chalcotrichit, Tetraedrit, et insuper vitiosa et hybrida, ut Chondrodit, Siellit etc.

Plantae et herbae a figura haec fere sunt denominatae: *ἀμυγδαλίτης*³³¹), *άστραγαλίτης*^{331a}), *βαλανίτης*³³²), *βωλίτης*³³³), *δακτυλίτης*³³⁴), *δαρνίτης*³³⁵), *δενδρίτης*³³⁶), *δονακίτης*³³⁷), *δρνίτης*³³⁸), *έλληβορίτης*³³⁹), *θαμνίτης*^{339a}), *θυλακίτης* et *—κίτης*^{339b}), *κεγχρίτης* (*ισχάς*), *κεραίτης*³⁴⁰), *κλημαίτης*³⁴¹), *καρνίτης*³⁴²),

321b) *Sycitis ficī colore*, ib. — 321c) Plin. ib. 68 (184). — 321d) Candidus atque translucens. Plin. XXXVII, 46 (163). — 321e) Plin. XXXVII, 73 (189). — 321f) ibid. — 321g) Plin. XXXVI, 157. — 322) Plin. XV, 19 (71). — 322a) Nardi species ap. Galen. VIII, 81. — 322b) Hedera pluvialis, *χαμαίσισος*. Diosc. IV, 124. — 322c) Etiam *χρυσόκημη*, *χρυσάνθεμον*, Jovis barba. Diosc. IV, 55 (ap. Galen. XII, 157 *χρυσίτης*); alia species ib. 58, etiam *χαλκός* et *χάλκωθος* dicta; rursus alia ib. 188: *λωζώσις*, herba mercurialis mascula; Plin. XXI, 50. — 322d) Plin. XXIV, 89 (189): *Clematidas* — *unam, quam aliqui echiten vocant*. Nonnulli recentiores inde temere finxerunt nominativum *echite*. — 322e) *Piscium ovis* (coagumentatis) similis, itaque ab *έμμα* derivandus. Plin. XXXVII, 60 (167). — 322f) *Balanitae duo genera habent* . . . Plin. ib. 64. — 322g) *Helmintholithus belemnites*, Linn. Dicitur etiam Lyncis lapis, Lyncurios, Dactylus Idaeus etc.; idem significare videtur gemma *κερανίτης* ap. Clem. Alex. illum Blumenbachius (hist. nat. 590) hyacinthum nostrum fuisse contendit. — 322h) Plin. XXXVII, 55. — 322i) Corallium; Ducange Lex. bot. ex cod. reg.; gemma autem ap. Plin. ib. 73 (192). — 322j) Plin. ib. At *κεγχρίτης* sec. Etym. M. *είδος όφιως, όσπερ γάρ κέγχρος επί τή νύκτι έχει*. Et *κεγχρίτης* rursus est herpetis genus, et ipsum a similitudine seminis milli appellatum. — 322k) *Innatum repentis formicae effigiem habet*. Plin. ib. 72. — 322l) Onychitis cadmea onychitae maculis similis. Plin. XXXIV, 22. — 322m) *ό όστρ. καλούμενος λ.*, Galen. XII, 206. *έμοιος όστράκω*, Diosc. V, 164. *λίθος ό. eupor. I*, 136. De ejus usu medico ad potiones v. ibid. I, 201. II, 82. 95. Galen. compluribus locis. Plin. XXXVI, 31. 43. XXXVII, 65. Illustraverunt Diosc. locum (praeter Sprengel.) *Klein* (phil. transact. 41 p. 568), *Io. Monti* (comm. inst. Bonon. II, 2 p. 249). — 322n) *Scari piscis oculo similis*. Plin. XXXVII, 72 (187). — 322o) *Spongites eschara*, Linn., coralliorum species. Alii sunt spongiae, cf. not. 97 et Plin. XXXVI, 67 (143). XXXVII, 67 (182). — 322p) *Stipulae internodio similis*, Plin. ib. — 322q) Ibid. 66 (180). — 322r) *Testudinum similes*, ib. 56. — 322s) Ibid. 65; fortasse a montis similitudine. Marbod. 590: *niger atque rotundus oritis*. — 322t) *α. βοιρν.* *έν τοίς όψηλοτίροις μέρει των οίκων άθροίζομένη κατά τās καμνείας*. Galen. XII, 220 (*ή λεπτομερεστέρα*). Plin. XXXIV, 22. (101). — 322u) Opponitur illi cadmeae a Galeno l. c. — 322v) *σινπηρίας* (aluminis) compluria genera recenset Galen. XII, 236, sed parum dilucide: *σχιστή, στρογγύλη και άστραγαλωτή*, tum *ή τε όγρά και ή πλακίτης και ή πλινθίτης όνομαζομένη*, tres haec diversae, si recte intelligo. Diosc. V, 84: *πλακώδης, όσπερ ζώνας έχουσα τās διαφύσεις, όθην και ζωνίτην αότην εκάλεσαν. καλείται δέ και τις όστρακίτης, όστρακώδει κεχορημένη έπιφανεία*. Ab eodem citantur *ή βοιρνίτης και όνυχίτης καλουμένη*, nulla explicatione addita. Plin. XXXIV, 22 (103). Praeterea erat *σινπη. τριγγίτης* alumen pilare s. plumosum, ex insula Melo, a *Tournef.* It. Gall. I p. 63 descriptum. *βωλίτης* (falso *βολ.*) est ap. Diosc. V, 123; cf. Salmas. exerc. Plin. 812 b. — 322z) Plin. XXVI, 70: *tithymalli genus*. — 322aa) Iridis species, cujus tuber astragali formam refert. Galen. I, 422. — 322ab) Paul. Aeg. I, 77. Geop. XII, 22, 6; 17, 8. Apud Asianos bolites erat lychmidis radix. Plin. XXI, 98 (171). Boletus ap. Sueton. Claud. 44. Nero 33. — 322ac) *Balanitis castanea*, Plin. XV, 25 (93). — 322ad) *Aristolochiae species mascula*. Diosc. III, 5; eup. II, 72. — 322ae) *Laureola s. lactago, χαμαδάκη*. Diosc. IV, 147; etiam cassiae species, Gal. XIV, 72. — 322af) *τιθίμαλλος, δενδροειδής δέ καλούμενος(?)*. Diosc. IV, 162. Sed *δενδρίτης άμπελος* est *ανάδενδράς*, vitis arbutiva, arbori nupta, de qua egimus §. 8. — 322ag) *Spina alba*. Diosc. III, 12. — 322ah) Theophr. caus. plant. I, 2: *δρ. κηπίσισος*. — 322ai) *τό πεντάριον τό μικρόν*, Diosc. III, 7. — 322aj) *θαμν. ήάμος* Nic. Ther. 833. — 322ak) *μήκων, νάρδος, νάρκισσος*; quod caput seu capsula papaveris et nardi tuber habet similit. quandam cum fiscella. Diosc. I, 8. IV, 65. Galeno XII, 73. 85. — 322al) *μήκων*, v. praeter Plin. Galen. XII, 74. XIII, 863. *ή κερανίτης πολύχρηστος* ib. 836, f. lect. pr. *κεραίτης*. Non dissentit Diosc. III, 90. 100. IV, 66: *καρπών έχει μικρόν, καμπύλον όσπερ κίρας*. Cf. id. ven., prooem. 18; eup. I, 41. 187. 199. — Omnino diversa ab hac est *κεραίτης*, etiam *τήλης* et *βούκικως* nominata. — 322am) *κλήμα άνήθισον*

VII. Significatio agendi et efficiendi.

§. 24. Hic primum mentio facienda videtur **Verbalium**, quamquam proprie non sunt inter paronyma nominanda: *τίτας* ulior (Aesch.), *κτίτης* puo *κτιστής* et *περικτίταις*³⁶⁵, *ὄρεικτίτης*^{365a}, *κρίτης* et *θεοκρίτης*³⁶⁶ et *ὄρνιθοκρίτης*³⁶⁷, *ἴτης*³⁶⁸, *κλίτης* vel potius parasyntheta ab eo facta: *συγκλίτης* conviva, *προκλίτης* praeaccumbens, *παρακλίτης* concumbens, *ἐκκλίτης* ordinis negligens; *ὄρεικτίτης* saltatio Cretensis³⁶⁹; et cum diphthongis: *ἐπαίτης* mendicus, etiam *προσαίτης* (sem. *προσαίτης*, et *προσαίτητής*, longiore forma), et *μεταίτης*, *ζειποίτης*³⁷⁰, *ἀκοίτης* et *ἀκοίτης*, *περάκοιτης*, forsasse etiam *χαμοκοίτης*, *παγκοίτης*³⁷¹, *δαίτης*³⁷², *ἰσοδαίτης*³⁷³, *Πανδαίτης*³⁷⁴, et similia, *κρεωδαίτης* et — *δαίτης*, *τεκνοδαίτης*, *χρηματοδαίτης* (Aesch.), *ξеноδαίτης* (Eur. Cycl.), *λαγοδαίτης*, etc. Deinde *αίτης*³⁷⁵, cujus origo quamvis dubia, tamen verbalis putanda est, alia forma *αίειτης*³⁷⁶; — tum *ἔειτης*, *ἐυῤῥείτης*, *βαθυῤῥείτης*, *ἀκαλαῤῥείτης* (Oceanus), *αίλιτης* et *αίλειτης*³⁷⁷, *ἡεροφοίτης* et *χαμοφοίτης* et *ἐναυλακοφοίτης* et *Θρακοφοίτης* etc. [Similia his videntur *ἰκίτης*, *ἐργάτης* et *πανεργάτης* (λόγων, i. e. σοφιστής), *πανεργάτης* (omnipotens), *αἰγλήτης*, *μολπᾶτης*, *μυθιῆτης*, *πλανήτης* et — *νήτης*, *σκοπιήτης*, *συλήτης*, *κυβερνήτης*³⁷⁸ etc.]

Haec transitum faciunt a verbalibus ad paronyma, et accentum quidem horum habent, illorum significationem. Quum vero distinguatur *πεδῆτης* captivus (pass.), et *πεδητής* victor (act.), mirationem illa movere possint, atque etiam magis *ἀγορητής*, *αἰχμητής*, *πρυμνητής* (ἄναξ, et *κάλως*), cui oppositum est *πρωράτης*.

§. 25. Deinde non pauca sunt, quae quamvis paronymorum formam aperte prae se ferant, imo ne possint quidem a verbo deduci, tamen actionem expriment. Primum *μηνίτης*, quod a subst. *μῆνις* derivare malim quam a verbo *μηνίω*, tum *πνιγίτης* γῆ³⁷⁹, *κατοχίτης* lapis³⁸⁰, *χαρακίτης* βιβλιακός³⁸⁰, *οἶνος* *καρηβαρίτης*, *γηροκομίτης*, *λεσχηνήτης*³⁸¹, *βαλανείτης* eodem sensu³⁸², *ἀγνίται* θεοὶ dii lustrales (Paus.) et alia. Carent omnino radice verbalis haec, nihilominus actionem ostendentia: *λοχίτης* insidiator³⁸³, *λαρυνγίτης* vociferator (v. supra) et devorator^{383a}, *λαχανίτης* hortulanus³⁸⁴, *μεσίτης* et *μεσίτης* interpret^{384a}, *πυρῆτης* calefactor, et simile *πυρῆτης*³⁸⁵, *φουβίτης* vates, *σκοιίτης* obscurator³⁸⁶, *σπονδίτης* (et — *ήτης*)

odoreque myrrhino. Plin. XXXVII, 10. — ^{363a}) Etiam *πύρεθρον*, *γενεσαμένω* *πυρικοτάτη*. Diosc. III, 78. — ^{363b}) τοῦτου ὁ χυλὸς θακρόων ἀγωγός, ὅθεν καὶ τὸννομα ἔλαβε. Diosc. IV, 108. — ^{363c}) *Aromatitidis gemma*, Plin. XXXVII, 54 (145). — ^{363d}) *damnatur . . . vitrus redolens*. Plin. XII, 26 (42). — ³⁶⁴) *Tanacetum Balsamita*, Linn., ab odore potentii, qui menthae odori similis est. Köhn. Lex. Blanc. I p. 209. — ^{364a}) *ἡμιονίτης*, Galen. XI, 884, etiam *σκολοπέδριον*, βοτάνη ἀσπληνος, id. XIII, 243. *σπλήνιον*, οὔτε καρπὸν οὔτε καυλὸν οὔτε ἄνθος ἔχει, Diosc. III, 142. Idem eup. II, 61: ἀσπληνίος ἢ πόα, ἢν καὶ ἡμιόνιον καλοῦσιν. Ibid. II, 95: ἡμιόνιος πόα. Cf. Sprengel. ad Diosc. III c. 142. Köhn. Lex. Blanc. I p. 719. — ^{364b}) *Origanum onitis*, Linn., in Sicilia obvia, ita dicta esse putatur, quod asinis gratus cibus sit. Sprengel. ad Diosc. III c. 30. — ³⁶⁵) Hom. Od. XI, 288, alias *περικτίονες* ap. Hom. et Herod., *περίοικοι* ap. prosarios. — ^{365a}) Pind. fr. inc. 166; alii legunt *ὄρεικτίτος* (Schol. Eur. Phoen. 687), vel *ὄρεικτίστης*. — ³⁶⁶) Scil. Paris trium Dearum arbiter. — ³⁶⁷) Sed *ὄρνιθοκρίτης* rursus oxytonon est; haec omnia iota breve habent et vel hac re a paronymis differunt. — ³⁶⁸) ὁ ἐπὶ πάντα ὄρμων, ἀπὸ τοῦ ἰέναι, Etym. M. (similiter *ἰταμός*, *ἀναδής*). — ³⁶⁹) Profecto alacris, videtur ab ὄρω, ὄρνεμι esse deducenda. Athen. XIV, 629. — ³⁷⁰) ὅς ζεῖν ποιεῖ τὸ ὕδωρ, scil. in thermis (Moschop. sched. 147. Cram. schol. ad Tzet. tom. III p. 357); — nisi forte barbara vox gentilitia subest. — ³⁷¹) A verbo obsoleto *κίω*, unde *κείμαι*, *κοιμάσθαι*, *κοίτη* et alia. — ³⁷²) V. Etym. M. Etiam nomen proprium Trojani. — ³⁷³) Etiam heros a meretricibus cultus. Lob. Agl. 622 n. — ³⁷⁴) Atheniensis cujusdam nomen. (Ross, Kunstbl. 1840. N. 32 A.) *Φαγοδαίτης* parasitus ap. Alciphr., *Θεωδαίτης* in nummo ap. Mionnet. — ³⁷⁵) Nonnulli explicant: ὁ μὴ ἰταμός (ἴτης), — μήτε θρασός, igitur ὁ μίσος. Etym. M. Plerumque autem propter significationem *ἐρωμένος* recurritur ad ἄω, ὅ ἐστι πνέω. ὁ εἰσπνέων τὸν ἐρωτὰ τῷ ἐρωμένῳ εἰσπνέας καλοῦσιν τοὺς ἐρωτάτας παρὰ Λάκωνα. (Cf. Müller. Dor. II, 290.) *Αίτης* etiam apud Theocr. vel Dosiadam in Ara legitur. Cf. Lob. prol. path. 377. — ³⁷⁶) *ἐταῖρος*, παρὰ τὸ ἀεὶ συνεῖναι τῷ ἐταίρῳ. Ita Etym. Gud. Ceterum *ε* et *ει* sexcenties in talibus mutatum, velut *ἐπίσιον*, *ἐπίσιον*, *ἐπίσιον* etc. Cf. praeterea Lob. l. c., tum prioris nostrae diss. §. 63 sq., et de verbalibus omnino §. 48 — 55. — ³⁷⁷) Illud a verbo simplici obsoleto *ἄλω*, unde *ἀλταίνω*, *νηλίτης* (non *νηλίτης*), i. e. *ἀναμύρητος*, (non *ἀμαρτωλός*, ut Aristarchus et Etym. M. voluit); hoc a subst. *ἄλεια*, — signif. seductorem. — Apud Etym. M. etiam est: *ἀγείτης*, *ἄβριστής*. — ³⁷⁸) *κυβερνήτης*, aeol. *κυμρνήτης*, παρὰ τὸ ἐρευνᾶν τὰ κύματα. Etym. Gud. Ibidem rursus: *ἐκ τοῦ κυβερνῶ*, τοῦτο *ἐκ τοῦ κυβερνός*. — ³⁷⁹) ἢ λεγομ. πν. γῆ τῇ γλώσσῃ μέλιστα κολλᾶται, ὡς ἐκκρέμασθαι. Diosc. V, 176; terra bolaris, aliis terra vitrioli nigra, aliis idem cum plumbo nigro s. creta nigra. Plin. XXXV, 56 (194). Spreng. ad Diosc. l. eam derivat a locis *πνιγῆροις*, ubi effodiatur! — ^{379a}) Manum veluti gummi retinens, Plin. XXXVII, 56. — ³⁸⁰) Timon; libellorum infimae notae auctor; cf. prioris diss. §. 52. 54 a. — ³⁸¹) Garrulus, etiam — *νευτής*. (*λεσχηνήτης*. Diog. L. II, 4: discipulus, auditor.) Differt *βαλανείτης*, balneator s. tonsor in balneis publicis, simulque blaterator, ut erat et est id genus hominum. Dorv. Char. p. 529. — ³⁸²) Vox obsoleta, tantum in Hesychii et Suidae Lex. obvia. — ^{383a}) Athen. VI, 247. — ^{383b}) *λαχανίτης* est vas leguminibus condendis aptum. — ^{384a}) Cf. §. 3. — ³⁸⁵) Etiam *πυρῆτης* verbale eodem sensu legitur. — ³⁸⁶) *Ζεὺς*, — idem fere quod *νεγληγερέτης*.

libator, χορτίς choream saltans (Nonn.), λίθος ὀφίτης³⁸⁷), σιαγονίτης³⁸⁸), etiam cum eadem praebendi vi ἀγὼν φυλλίτης, στεφανίτης, in quorum locum paulatim irrepserunt δωρίτης, ἀργυρίτης, χρημαίτης, ἀμφιφορίτης³⁸⁹). — Ceterum πνρίτης lapis, quo ad ignem efficiendum utebantur, huc facit³⁹⁰); non minus herba σιδηρίτης, cujus compluria genera ad sananda vulnera ferro icta in usu erant, et simili utilitate³⁹¹) lapides αίμαίτης, μαγνίτης³⁹²), συνοφίτης³⁹³), ὀφίτης³⁹⁴), herba φαλαγγίτης³⁹⁵).

§. 26. Eandem vim interdum terminationi —ίας inesse videmus, e. gr. κρανγίας, κανχηματίας, κομματίας, σεισμὸς μυκητίας, etiam quodammodo ὄρνιθίας ἄνεμος (qui aves affert). Multo saepius vero talia formantur passivo sensu: ξυρίας, τομίας, ἐκτομίας, ἠγματοίας, ἵππος κοππατίας, τυπίας χαλκός et similia. Medium fere tenent ἀκοντίας³⁹⁶) et ἀποκοπρίας³⁹⁷). Raro terminatio —ίτης passivum sensum accipit, ut: τεμαχίτης piscis magnus in multa frustra dissecandus, ζηνγίτης κάλαμος, qui bene possit conjungi ad aucupium, ψαφαρίτης friabilis, φυλακίτης captus sive potius captivus³⁹⁸), αἰτίτης inultus³⁹⁹), ξενοκουρίτης⁴⁰⁰) et al.

VIII. Significatio incerta.

§. 27. Plinius ubi ingentem lapidum ac gemmarum copiam enumeravit, „quibus singulis Graeci nomina ex argumento dedere“⁴⁰¹), ad extremum addit: „Ratio nominum non est in borsycite, . . . gemite, . . . anachitide“⁴⁰²), . . . Et sunt multo plures, quibus barbari dedere nomina⁴⁰³).“ Profecto quicumque Graecorum consuetudinem novit, (qui barbaras voces puerili quadam paene dixerim et nativa levitate vel graecas reddere vel ex ipsorum sermone explicare semper gestiebant), jam hic illic in derivationibus supra nominatis assensum retinuerit. Sunt autem praeterea primum lapidum aliquot nomina graece sonantia, quae tamen ex significatione ad radices graecas referri jure non possint, ut: χερνίτης⁴⁰⁴), κατωπνρίτης⁴⁰⁵), συνοφίτης⁴⁰⁶), δμφαίτης⁴⁰⁷), σνρίτης⁴⁰⁸), δνίτης⁴⁰⁹), κυλίτης⁴¹⁰); deinde plantarum, ut: πριονίτης (betonica), τρωγλίτης (myrrhae species, quae etiam τρωγλοδύτης⁴¹¹), συγγίτης (hieracium)⁴¹²), ὄλοκωνίτης⁴¹³), τανιαλίτης⁴¹⁴), φλονίτης s. φλομίτης⁴¹⁵), κνοζεμαίτης⁴¹⁶), ἔλεϊτης⁴¹⁷), λεσίτης s. ιονίτης⁴¹⁸), πρσ-

³⁸⁷) Is enim θηρία διαίει περιεπτόμενος, sec. Diosc. eup. II, 132. — ³⁸⁸) Arbor guttas edens, Plin. XII, 56 (126). — ³⁸⁹) Hic ex Elym. M., ceteri alias notissimi. — ³⁹⁰) ὁ πνρ. ὀνομαζόμενος, Galen. XII, 199. Alius pyrites erat terra mixta cum particulis vitriolicis vel sulphureis vel arsenicalibus vel vere metallicis (ferreis vel cupreis) leviter inter se coagmentatis, simillimus aeri. Plin. XXXVI, 30. Causam nominis addit Marbod. 691: Cui nomen ab igne pyrites; et lucidius Priscian. perieg. 978: digitos qui strictus aaurit. — ³⁹¹) Una sideritis vocabatur Ἀχιλλίος, ab Achille ad Telephum sanandum, ut ferunt, inventa. Plin. XXV, 19. XXVI, 84. (Diosc. I, 209. IV, 36. Galen. XII, 121. 885), alia Ἡρακλῆα (Diosc. ib. 33 sq.), tertia quoque commemoratur ibi et Athen. XV, 681. (De alio ejus usu medico v. Aret. p. 133.) At ἡπατίτης s. ἡπατώριον (εὐπατώριον) ad hepatis vitia nihil faciebat, (Diosc. IV, 41), nihil πλευρίτης (Diosc. III, 115) adversus morbum cognominem; nec plus θυμιατίτης (ib. 42) ad sacra facienda. — ³⁹²) Plin. XXXVII, 73 (192): Synochitide (dicunt) umbras inferorum evocatas teneri. — ³⁹³) De haematite v. supra Nota 306. ἡ μαγνίτης τε καὶ Ἡρακλῆα καλομένη, παραπλησίαν ἔχουσα τῷ αἱματίτη τὴν δύναμιν. Galen. XII, 204. Haematites magnes conjunctim dicitur ap. Plin. XXXVI, 28. — ³⁹⁴) ὀφίτης ἐτ ἔχίτης serpentium et viperarum morsus aut arcere dicebatur aut sanare, praeterea a colore dicti. Galen. XII, 206. — ³⁹⁵) V. Nota 304. — ³⁹⁶) Ita Aëtius nominat colubrum (κίγρον s. κίγγρον ap. Nicandr.), quia velut jaculum vibratum corporibus inolet. — ³⁹⁷) παρὰ τὸ ἐκείσε ὄν τὴν κόπρον. Elym. Gud. — ³⁹⁸) Similiter δεσμώτης, — ὤτης (Μελανίπη Euripidis drama). Athen. XII, 523. XIV, 618. — ³⁹⁹) τρωματίας Herod. III, 79 olim erat pro τρωματίας. — ⁴⁰⁰) Monachus in altero monasterio tonsus. Balsam. ad Conc. Nicaen. can. 21. — ⁴⁰¹) Plin. XXXVII, 37 (192). — ⁴⁰²) Etiam adamas vocabatur anancites; ib. 61. — ⁴⁰³) ib. 73. — ⁴⁰⁴) Ebori similis, Plin. XXXVII, 28. — ⁴⁰⁵) Ex Cappadocia, Plin. ib. 56. — ⁴⁰⁶) Idem cum galactite, Plin. ib. 59. — ⁴⁰⁷) Et —ίτης, ap. Galen. II, 207, idem cum hieracite. — ⁴⁰⁸) Lapillus in lupi vesica obvius. Plin. XI, 83 (208), XII, 8. Praeterea apud recentiores mineralogos (ex gr. Naumann. Elem. mineral, ed. 4., Lips. 1855) permulta lapidum nomina graece ita ficta inveniuntur, ut vix homini vel penitus graece docto significatio possit elucere, ut: Allagit, Amphodelit, Anauxit, Anorthit, etc. per totum litterarum ordinem; — multa etiam hybrida, ut: Argentit, Cerussit, Hydrargillit et Pyrrargillit, Lignit, Marlit, Mirabilit, quae omnia plane sunt rejicienda. (Cf. §. 8.) — ⁴⁰⁹) Lapis ex Scythia allatus; ὄνιτης Nic. Alex. 56. — ⁴¹⁰) Plin. VI, 34. XII, 35. Galen. I, 68. II, 115. τρωγλίτης defenditur a Salmas. exerc. Plin. p. 895. Cf. Needham. ad Geop. VII, 36. — ⁴¹¹) Plin. XXXVII, 56 (154), ubi etiam legitur Cyltis. Nomen sandaresus s. sandaresites ib. 28 (101) profecto ex Indorum lingua manavit. — ⁴¹²) ἱεράκιον τὸ μέγα, Diosc. III, 65; rursus τὸ μικρόν ibid. 66. — ⁴¹³) Planta, cujus radix tuberosa. — ⁴¹⁴) i. q. λιθόπερμον, Diosc. III, 148. — ⁴¹⁵) Etiam

ωπίτις¹⁰²), οπεριτίτις¹⁰³), ονραχίτις¹⁰⁴), αμανίτις¹⁰⁵), τευχίτις¹⁰⁶), ἀρθανίτις¹⁰⁷), ἐπακίτις¹⁰⁸), ἐρεχθίτις¹⁰⁹), ζωμαρίτις¹¹⁰), μαρμαρίτις¹¹¹), turritis¹¹²), δνίτις¹¹³), al.; praeterea μοςχίτις de polypodium specie¹¹⁴). Tum nonnulla hominum praedicata, ut ἀγλίτις¹¹⁵), ξενοκουρίτις¹¹⁶), δνονυχίτις¹¹⁷), ἀκονείτις¹¹⁸) et incertiore sensu λυρίτις¹¹⁹), σακοδεσμίτις¹²⁰), φιλοβολίτις¹²¹). Praeter haec ἀνευμολόγητα, quorum originem, si quis velit, ex **Empyreo** illo etymologico repetat¹²²), nominare possumus nonnullas voces supra allatas, ut ἀναρίτις, βολβίτις, ὀρσίτις et similes. Ταβαίτις est vox Persica (poculum)¹²³); multa praeterea nomina populorum, regionum, montium, fluviorum, lacuum, sinuum et locorum in —ίτις desinentia ex barbarorum linguis sine dubio sunt oriunda¹²⁴); multa etiam personarum nomina et cognomina (§. 30). Μαργαρίτις videtur nonnullis vox germanica¹²⁵); sane Plinius IX, 35 expressis verbis barbaros dicit ejus inventores¹²⁶), sed nunc dubium denuo movent praeter alias cogitationes ceterae ejus vocis formae μάργαρον, μαργαρίς etc., et vel ipse Plinius de Indicis Arabicisque margaritis loquens¹²⁷). Mephitis de foetore unde dicta sit, non liquet¹²⁸). De δβελίτις v. Nota 84.

IX. Singularia quaedam de significationibus.

§. 28. Praeter nonnulla iam supra commentata (§. 13, §. 25 sq.) propter singularem significationem mentione digna haec videntur: καλαμίτις στήραξ (in calamis exceptus et asservatus), δσιρίτις (herba Osiridi

ὄνοσμα, ὄνωσις, ὄνωσις dicta, sine mentione utilitatis ad lucernas. Galen. XII, 89. — ¹⁰⁰) Corruptam esse vocem dixeris ex *κωνοειμαίτις*, nam *κόνωσις* idem significat: intubum. Diosc. III, 126. — ¹⁰¹) Etiam *ἑξίνη*, parietaria. Diosc. IV, 39. 86. — ¹⁰²) Aristolochiae species, Diosc. III, 6. — ¹⁰³) *Personaceae*, ap. Apul. de medicam. herb. 37: *personalia*. Diosc. IV, 105. — ¹⁰⁴) Et *ὀπεριτίτις*, sec. Sprengel. ad Diosc. I, 1 fortasse vox latina corrupta: radix peririta, vel (quod parum veri est simili) usu tritissima. — ¹⁰⁵) Nihil rationis habet cum spina dorsi vel rhachitide, sed est longe aliud medicamentum; Damocr. ap. Galen. XIII, 797. — ¹⁰⁶) Fungus edulis; Galen. VI, 656. *μύκητις ἀμανίται*, Athen. II, 61. Eustath. II p. 1017, 20. De Amano monte minime hic cogitandum. — ¹⁰⁷) *Juncus odoratus* ex Nabataea. Plin. XXI, 72. — ¹⁰⁸) *Cyclamen*, arab. *Arthanitsa*, frustra a Graecis graece explicatur. Salmas. de homon. hyl. latr. c. 51 p. 60. Spreng. ad Diosc. tom. II p. 478. — ¹⁰⁹) Diosc. IV, 182. — ¹¹⁰) Ib. 95. — ¹¹¹) Ib. 149. — ¹¹²) Etiam *καρινός* et *καρινίτις*, fumaris, ib. 108. Cf. *χαριάτις* not. 350. — ¹¹³) Etiam turrita; nescio an non a turribus sit appellata. — ¹¹⁴) *Origanum* species, etiam *Heracleum Heracleoticum*. Plin. XX, 62 (175). — ¹¹⁵) Certe apud Constantinopolitanos. Cf. Coray ad Galen. *περί της από των ενόθρων τροφής*, p. 194. — Quid sibi velit vox *Nicandrea ὀραμνίτις*, a Schneid. pro *θαμνίτις* illata, plane non intelligo. Nec magis liquet, cur (ap. Diosc. II, 209) herba anagallis a quibusdam dicta sit *ἀερίτις* (sic), vel secundum alios codd.: *αἰγίτις* vel *ἀγίτις*, praeterea etiam *νοκτερίτις*, *σανρίτις*, *πελαγίτις*. Apud eundem (IV, 30) etiam agrostis (gramen, asifolium etc.) audit *ἀμαξίτις* vel *—ίτις*. *μαρδίτις* pro *ὀρεινή κάρδος* (quae et *νηρίτις* ap. Diosc.) videtur vox lexicographorum errore introducta. — Ap. Athen. IX, 370; auctor est Schneider. — ¹¹⁶) Quod vix derivandum sit ab allio (nimio) comedendo. Etym. M.; Hesych. habet fem. *ἀγλίτις*. — ¹¹⁷) Ap. Balsam., cf. 418a. — ¹¹⁸) Cognomen Christo per ignominiam a gentilibus inditum sec. Tertull., s. l. c. — ¹¹⁹) *ἀκόλαστος* sec. Etym. Gud. — ¹²⁰) *ζών τε εν ταῖς θροσίν εντίκτον*, Hesych.; Sciurus, ni fallor, propter caudam dimidio lyra similiter curvatam ita dictus. — ¹²¹) Soph. fragm. — ¹²²) Arist. probl. III, 5. Legitur etiam in MSS. *φιλοβλίτις* et *φιλοβλίτις*, sensu incerto; Bekk. item ex MSS. dedit *θλίβοντις*. — ¹²³) Lob. prol. pathol., praef. p. VII. — ¹²⁴) Athen. XI, 500. — ¹²⁵) Magnum eorum numerum collegi in priore diss. §. 55 sq. et 58. Multa barbarorum populorum nomina ab auctore sine dubio sunt appellata, ut inter Arabicas gentes *Ελαμίται* (falso *Elanitae*, ab *Elam*, Luc. Acta Ap. II, 9), *Κατανίται* (Ptol., sec. Bochart. Phaleg. et Can. 98 a *Cathan*, Hebraei filio), et *Κοφθίται* a secundo rege Aegypti *Cobtim* (id. 310); minorem fidem facit id. (p. 188), si *Moscovitas* et *Russos* (*Moschos* et *Rhossos*) a *Mesech* et *Rhos* ap. Ezech. 38, 2 citatis derivare conatur. Aliae barbarae gentes a regione dictae sunt, ut *Adramitae* s. *Atramitae*, *Atramotitae*, *Chatramitae*, *Chatramotitae*, *Chatramotitae* (falso *Chatramonitae*, *Chatrimmitae* etc.) ab ora Sabaeorum *Hadramaut* (ap. Theophr. *Ἰδρύματα*, sec. Salmas. — *μωτα*, ap. Dionys. Per. *Χατραμίς*, ap. Strab. *Χατραμωτίτις*); horum finitimi *Σαχαλίται* a *Sagar*, (quod Nubiensis Geogr. habet, Boch. p. 160), *Μαμίται* s. rectius *Μαλίται* ap. Ptol. a regione *Mali* (id. p. 128), *Χαυλανίται* a regione *Chovila* (ap. Ptol. falso *Υίλα*, *Υαυλα*, Boch. p. 143), *Ιαβαβίται* (falso — *ρίται*, Salmas. ad Solin. p. 277) a *Jebab* i. e. desertum (Boch. p. 143); *Καλαγίται* (f. *Κλασσίται*) ut regio *Καλαγνή* ap. Strab. et Ptol. ab urbe *Calach* a *Nimrodo* condita (Genes. X, 12; Boch. p. 246). *Λακίται* ab oppido *Asec* vel *Hasec*, quod *Merbat* geogr. Arabs nominat (Boch. p. 106). *Κασσάνιται* rursus derivari possint ab arab. voce *chazan* (pers. *gaza*, thesaurus), laudantur enim a divitibus et auri ubertate (Boch. p. 138); *Γεβανίται* propter vectigal fisci tributum (Plin. XII, 14) possint ab hebr. *gaba* s. *geba* (tributum) derivari. — ¹²⁶) Ex gr. Lob. I. c. p. 400. Accessi in priore diss. §. 34. — ¹²⁷) J. Grimm. (gramm. Germ. III p. 380) citat Germanicum *merikrioz*, Anglo-Saxonicum *merigreot*, Gothicum *marigruts*, quod Germani mediae aetatis pronuntiaverunt *mergriez*, glaream arina. Sed ex ea nominatione neque ingens pretium neque origo satis eluxisset. — ¹²⁸) Plin. XXXVII, 16; item Athen. III, 93. — ¹²⁹) Proprie est foetor sulphuris accensi, deinde vaporum e putredine natorum et noxiorum. Mephitis fortasse rectius scribitur, siquidem

sacra)^{415c}), *μηλίτης* et *φιαλίτης*⁴¹⁶), *σωρίτης* et *σωρείτης*⁴¹⁷), *μεθοδίτης*⁴¹⁸), *ξενοκουρίτης* (v. §. 26), *στρωμαίτης* *ξρανος*⁴¹⁹), etc. [Mirari porro aliquis possit, interdum term. —ίτης et —ιστής plane confundi; ita passivo sensu accipiendus est *πλατανιστής*, platanetum, *παραβαπτιστής* falso baptizatus (sicut *πίνον* potionem significat), *ελεφαντιστής* scutum elephantinum; activo autem *ελλμενιστής* portitor⁴²⁰), atque etiam *δρφαμιστής* orborum curator.⁴²¹)] *οί πάραλοι* esse possunt littoris accolae, *οί παραλίται* vero nautae tantum navis publicae. (Plura attulimus in priore diss. §. 77 sqq., 85 sq. Cf. hujus posterioris §. 1.)

Etiam *composita* interdum mirationem movent, ut *καρηβαρίτης οίνος*⁴²²), *κοινολαίτης* unus de communi vulgo, *λιμενορμίτης*, *βραχυφεγγίτης λίγνος*, *άνθοπλίτης* ad resistendum armatus, *άρχιδιασίτης* praeses convivii, etc., quibus praesertim multa haeticorum nomina (§. 13) possint accenseri⁴²³).

§. 29. De *vocibus* innumeris in —*πολίτης* varie distinguendis egimus in priore diss. §. 71—76, ibique rei quantum potuit satisfacisse nobis videtur. Hic pauca tantum repetita velim: I. Cum particula composita habemus *συμπολίτης*, (synonymum fere *σύπολις*, *δμόπολις*), *εμπολίτης* et *άπολίτης* ap. Theop. (praegnantius quam *εμπολις* et *άπολις*). II. Cum adjectivo vere composita haec: *ισοπολίτης* (ἴσος π.), *νεοπολίτης* (νέος π.), *χαυνοπολίτης* (χαυνός π.), *ἀριστοπολίτης*⁴²⁴) (ἄρ. π.). III. Parasyntheta cum substantivo: *μητροπολίτης*, *οὐρανοπολίτης*, et permulta ab urbium nominibus, velut *Λιοσπολίτης*, *Μιλησιοπολίτης* etc.; cum adjectivo: *μεγαλοπολίτης*, *μικροπολίτης*, *νεαπολίτης*, etiam *Archaeopolites* etc. Gentilitiorum numerum iterum recensere supersedeo, quum iam semel illa coacervaverim.

X. Nomina propria.

§. 30. Gentilitia interdum nominibus propriis addi solent ad distinctionem faciendam, ut: Dionysius Areopagita, Juvenalis Hierosolymita, Alexander Lycopollita, Lampo Pelusiota, Andreas Panormita (—nus), Athenorodorus Cananites, Apollonius Memphites, Apion Oasita, Ἀθήναιος *Ναυκραίτης*, *Νόννος Πανοπολίτης* etc. Interdum vel ipsa pro nominibus sunt, ut praecipue apud Galenum: *Azanitae emplastrum*⁴²⁵), *Naucraticae collyrium* vel alia medicamenta⁴²⁶), etc. Praeterea *hominum nomina* in —ίτης partim Graeca, partim barbara haec fere sunt: *Abulites Persa* (Curt.), Ἀγγίτης (Emped.), Ἀρακάδιτης (Hippiatr.), Ἀρμενίτης (in nummo Cymaeo), Ἀστυγίτης (Nic. et Anton. Lib.), Ἀρσίτης (Persa, Arrian.), Ἀρχίτης (in vase), Ἀνταρόνης Gallus (Polyb.), Γαυλίτης (Thuc., Xen.), Γεωργίτης (Walz. rhet. VII, 45), Λαίτης, Ἀηιοπίτης Trojanus, Λαμαλίτης (Suid.), Λαφίτας (grammaticus, Anthol. et Inscr.), Θερίτας (Lucian.), Θερότης (Homericus), Ἰππίτας⁴²⁷), Καλαμίτης et Κναμίτης (heroës Attici, v. supra), Καμβλίτας (Lydorum rex, Nicol. Dam.), Λοφίτης (artifex, in vase), Λοχίτης (Isoer.), Μανίτας (Corp. Inscr.), Μαργίτης (Homericus ille), Ξανίτας (medicus, Galen.), Ξωβίτας (in nummo), Ὀνίτης (Indus, Nonn.), Ὀπίτης (Hom. et Suid.), Ὀφίτης (Thebanus, Lucian.), Πανίτας (Messenius), Πανίτας (Laco, uterque ap. Herod.), Παλαιστρίτης (et ipse Laco, Inscr.),

Italorum Deus vel Dea erat. Serv. ad Virg. Aen. VII, 83. Cf. Pers. III, 99. Plin. II, 93. Tac. hist. III, 33, 7. Grut. inscr. p. 96, 10; Orelli 1795; Henz. 5808 sqq. Apud Graecos non legitur. — ^{415c}) Herba cynocephalia in Aegypto. Plin. XXX, 6. (18). — ⁴¹⁶) Lusus gryphicus et arithmeticus in computatione circa oves et pateras. — ⁴¹⁷) Celebris et captiosa quaestio sophistarum, quid sit acervus; praeterea conclusio quasi acervalis, cf. Cic. Acad. II, 16, 29. — ⁴¹⁸) Praeceptor methodice docens, Hesych. μ—τας; parasyntheton sensu abhorrens a similibus *συνοδίτης*, *παροδίτης*, quae sunt vere syntheta, comparandum potius cum *τριοδίτης* vagabundus. — ⁴¹⁹) Convivium, ad quod hospes lectulos et tapetes praebet. Cratin. fr. II, 207 Mein. Cf. Hesych., Phot. — ⁴²⁰) Böckh. Oec. Ath. I, 343. — ⁴²¹) Apud Soph. Aj. 512, quum Pinó. aliique habeant verbum transitivum *δρφανίζω* orbare! — ⁴²²) Vox comica ad analogiam facta; alias dicitur *οίν. καρηβαρικός*, *δνάμις κ—ική*, Diosc. I, 16. *κεφαλαγικός οίνος* Athen. I c. 48. — ⁴²³) Fusius de hoc loco egi in priore diss. §. 68. — ⁴²⁴) *ἀριστοπολίτης* scribitur in Inscr. Böckh. I, 1 611 b. Keil. anal. p. 98. — ⁴²⁵) Galen. XIII, 784. — ⁴²⁶) Ibid. XII, 752. 755. 764. XIII, 86. 183. 1020. 1030. *Γάτου Νεαπολίτου* XIII, 830. Neapolitani (sic in versione) malagma XIII, 976. Huc pertinere videtur etiam *τὸ τοῦ Ποδωνίου* XIII, 115; tum remedium *Biennitae*, XIII, 330, — *Βιεννίου* ib. 266, *Βρονίτου* ib. 288. — ⁴²⁷) Cleomenis socius ap. Polyb.; Plut. habet Ἰππίτας, al. I. Ἰπποίτας.

Ποδανίτης (medicus, Galen.), *Πραξιτάς* (Laco, Xen.), *Πολίτης* (Trojanus), *Πολυκρότης* (Philox. ep.), *Ποταμίτης* (Aegypti fluvii mater, atque ipsa terra, Steph.), *Σειρήνης* (Numida, primus tibicen).^{428a)}

Jam **Deorum nomina** admodum varii sunt argumenti: *Ἀθήνη* dicitur *Ἀθήτις*, quod praedam dat^{428b)}, *Πυλαίτις* portarum custos⁴²⁹⁾ et *Φαλαγγίτης*⁴³⁰⁾. *Ἀπόλλων* audiebat *Ααφνίτας* et *Τεμενίτας* παρὰ τοῖς *Συρακοσίοις*⁴³¹⁾; ejus soror *Ἀρτεμις Κονδυλίτις*⁴³²⁾, *Συλακίτις*⁴³³⁾, *Ὀφθαλμίτις* et *Ὀπιλέτις*⁴³⁴⁾. *Ἄρης* apud Lacones et Thracas colebatur sub nomine *Θηρίτας* s. *Θηροίτας*⁴³⁵⁾. *Ἀφροδίτη* erat *Λιβανίτις*⁴³⁶⁾, *Ἀρχίτις*⁴³⁷⁾ et *Μανδραγοῦτις*⁴³⁸⁾; *Ἀμητήρ* *Σωρίτας* (propter frumenti acervos); *Διώνυσος* *Συκίτης*⁴³⁹⁾, *Λενδρίτης*⁴⁴⁰⁾, *Λενκωνίτης*⁴⁴¹⁾, *Λικνίτης*⁴⁴²⁾; *Ἐκάτη* *Τριποδίτις* Trivia; *Ἐρμῆς* *Ἐπιθαλαμίτης*; *Ἔστία* *Πηνηανίτης*⁴⁴³⁾; *Ζεὺς* *Σκοίτις* (§. 25); *Πᾶν* *Βοννίτης*⁴⁴⁴⁾, (etiam *Λοφιήτης*), et *Λιγαλίτης* cum Priapo, qui rursus aeque ac Pan, Venus et Diana invocabatur *Λιμενίτης*⁴⁴⁵⁾.

Et quum nobis hocce opusculum aggredientibus a **Jove principium** facere non licuerit, age iam in **Diis et immortalitate** acquiescamus. Cujus novum quoddam genus quasi lapideum excogitarunt nostrae aetatis physici, scilicet ut virorum nomina in re publica, litteraria, artibus excellentium iuderent lapidum et minerarum generibus⁴⁴⁶⁾.

^{428a)} Hom. II. X, 460; alias *Ἀγελίη*. — ^{428b)} Athen. XIV, 618. — ⁴²⁹⁾ Lycophr. 149, plerumque *Πυλαίτις*. Lob. I. c. 373. — ⁴³⁰⁾ Etym. Gud. habet *Φαλαγγίτης*. — ⁴³¹⁾ Etym. M., Cicero, al. — ⁴³²⁾ Apud Clem. Alex., incerto sensu. — ⁴³³⁾ Catulorum tuitrix vel nutrix. — ⁴³⁴⁾ Apud Orientales semi-graecos, Luna Dea, quasi oculata Dea. — ⁴³⁵⁾ Multa de hujus nominis origine leviter commenta illustravit praeter al. Bochart. Phaleg et Can. p. 152. — ⁴³⁶⁾ Ap. Lucian. πρὸς ἀπαίθ. 2; de ejus templo cf. De Dea Syr. 9. — ⁴³⁷⁾ Bochart. Phaleg et Can. 750 a Noae arca eam appellatam putat; alii alla. Scalig. in Varr. legendum censet *Λερκίτης*, Cotton. *Ἀδάργις*, Seld. *Ἀγαίτις*, a voce Syria aphaca, i. e. complexus (Adonidis). — ⁴³⁸⁾ Hesych. s. v. Quae Arabes imprimis fabulabantur, radici mandragorae formam esse humanam, aut masculam aut femineam, (Herbelot. bibl. or. p. 17) etiam per Europam divulgata sunt ab agyrtis. Praeterea opinio inveteraverat de fecundante ejus radiceis vi atque in philtis efficaciam. Jam Platearius (1488) istas monachorum fabulas irridebat, quibus etiam Venus illud cognomen debuisse videtur. — ⁴³⁹⁾ Ficorum inventor, ap. Lacedaemonios. Athen. III, 78. — ⁴⁴⁰⁾ Omnibus Graecis cultus sec. Plut. Mor. p. 675. — ⁴⁴¹⁾ Paus. El. VI, 21, 5; profecto a flumine vicino, cui nomen erat *Λενκωνίας*. — ⁴⁴²⁾ i. e. *λικνοφόρος*, a vannō mystica. Hesych. — ⁴⁴³⁾ Apud Naucratis. Athen. IV, 149. — ⁴⁴⁴⁾ Jac. Anthol. Pal. p. 148. — ⁴⁴⁵⁾ In Anthol., v. Jac. et Huschk. anal. 222. Scalig. voluit *ὁ Ἄλλιμενίτης*, quod minus placet. (*Ἀρτεμις λιμενοσκοπός* Callim. h. Dian. 259.) — ⁴⁴⁶⁾ Ita *mineralogiam*, cujus ipsius nomen est hybridum, hybridis vocibus mirum quantum auxere. In Naumannii l. c. inter 642 lapidum et minerarum nomina fere 500 sunt in — *ιτης*, et in his rursus c. 150 a virorum nominibus ducta, ut a germanicis: Bergmannit, Breithauptit, Chladnit, Crednerit, Fichtelit, Fischerit, Gilbertit, Goethit, Haydenit, Herderit, Herschelit, Karstenit; ab anglicis: Brewsterit, Fergusonit, Humit, Jeffersonit, Washingtonit; a scandinavicis: Berzelit et praeterea Berzelit (alius), Linnéit, Oerstedt; a gallicis: Beaumontit, Biotit, Cordierit; ab italicis: Vanadinit, Voltait; ab hispanicis: Ballesterit; a russicis: Bagrationit, Peroffskit, Puschkinit, Romanzowit etc. — Sane nominis immortalitas haec foret omni *aere perennior*, nisi ipso usu et abusu quotidiano, qui nomen quoque vim ac significationem plerumque delet, ad irritum cadere videretur.

Scribendam Gedani, m. Jan. 1858.